

T.C.
BOLU ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI
SOSYOLOJİ BİLİM DALI

SOSYOLOJİK AÇIDAN MÜZİK DİNLEME ALIŞKANLIKLARINA
ETKİ EDEN ETMENLER: BOLU İLİ ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Buket YILDIRIM ŞAHİN

Danışman
Dr. Öğretim Üyesi Ali BABAHAN

BOLU 2019

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE,

Buket YILDIRIM ŞAHİN 'e ait “ Sosyolojik Açıdan Müzik Dinleme Alışkanlıklarına Etki Eden Etmenler: Bolu İli Örneği ” adlı çalışma, jürimiz tarafından Sosyoloji Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak oy birliğiyle / oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

29.08.2019

Unvan, Adı, Soyadı

Üye (Tez Danışmanı) : Dr. Öğr. Üyesi Ali BABAHAN

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Cihan ERTAN

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Zuhul GÜLER

İmza



Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı



Doç. Dr. Yaşar AYYILDIZ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ETİK UYGUNLUK BEYANI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum, “**Sosyolojik Açıdan Müzik Dinleme Alışkanlıklarına Etki Eden Etmenler: Bolu İli Örneği**” başlıklı çalışmanın yazılmasında, bilimsel ve etik kurallara uyulduğunu, başvuru kaynaklardan yapılan alıntılarının adlarının bilimsel kurallara uygun olarak metin içinde, dipnotlarda ve kaynaklarda gösterildiğini, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.



Buket YILDIRIM ŞAHİN

29.08.2019

ÖN SÖZ

Çalışmanın hazırlanmasında başından sonuna kadar büyük katkı sağlayan, çalışmayı titizlikle inceleyip görüş ve önerileri ile zenginleştiren, beni sürekli motive eden, bilgi ve deneyimleriyle rehberlik eden, anlayışlarını esirgemeyen çok kıymetli, sevgili danışman hocam Dr. Öğretim Üyesi Ali BABAHAHAN'a sonsuz şükranlarımı sunarım.

Çalışmanın her aşamasında maddi ve manevi desteğini esirgemeyen, beni sürekli cesaretlendirip her karamsarlığında motive eden, araştırmayla ilgili gelişmeleri ve yaşadığım pürüzleri dinleyerek beni destekleyen, her zaman yanımda olan eşim Kenan ŞAHİN'e ve aileme sonsuz teşekkür ederim.

Buket YILDIRIM ŞAHİN

29.08.2019

ÖZET

SOSYOLOJİK AÇIDAN MÜZİK DİNLEME ALIŞKANLIKLARINA ETKİ EDEN ETMENLER: BOLU İLİ ÖRNEĞİ

Buket YILDIRIM ŞAHİN

Yüksek Lisans Tezi

Sosyoloji Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğretim Üyesi Ali BABAHAN

Ağustos 2019, 69+xiii Sayfa

Toplum içerisinde var olan birey, sosyalleşerek içerisinde bulunduğu çevrenin kültürünü edinir. Bireyin kendi öznel beğenileri olduğunu sandığı birçok tercih, aslında bir şekilde mensubu olduğu sosyal tabakadan edindiği zevklerdir. Bu anlayıştan yola çıkarak, sosyolog Pierre Bourdieu'nun sosyal tabakalaşma ve beğenilerle alakalı görüşleri temel alınmıştır. Bourdieu'ya göre müzik tercihleri de dâhil olmak üzere, kültürel beğenilerin farklılaşmasının temel belirleyicisi, toplumsal sınıf kültürü ve aidiyetidir. Genel olarak kültürel beğeniler özel olarak ise müzik zevklerinin oluşumunda burada bahsedilen toplumsal aidiyetlerden özellikle toplumsal sınıf konumlarının belirleyiciliği hususundaki tezinin Türkiye özelindeki geçerliliğini sorgulama düşüncesi ile hareket edilmiştir.

Araştırma kapsamında Bolu ili merkezinde bulunan, 134'ünün kadın 179'unun erkek toplam 313 katılımcının anket sorularına verdikleri yanıtlar ışığında elde edilen veriler, SPSS programı aracılığıyla işlenip, frekansları ve yüzdelik oranları hesaplanarak, iki değişkenli analiz ve chi-square testi yapılarak bulgular yorumlanacak duruma getirilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda; sosyal aidiyetin, bireyin kültürel beğenileri üzerinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Bourdieu, Sosyal Tabaka, Kùltür, Beğeni Kùltürü, Müzik, Müzik Tercihi, Toplumsal Sınıf.



ABSTRACT

THE FACTORS AFFECTING MUSIC LISTENING HABITS FROM THE SOCIOLOGICAL PERSPECTIVE: BOLU PROVINCE EXAMPLE

Buket YILDIRIM ŞAHİN

Master Thesis

Department of Sociology

Thesis Advisor: Dr. Assistant Professor Ali BABAHAN

August 2019, 69+xiii Pages

The individual who exists within society acquires the culture of his environment by socializing. Many preferences, which the individual presumes to be subjectively his tastes, he actually gets from the social stratum. This study is based on sociologist Pierre Bourdieu's opinions regarding social stratification and tastes. According to Bourdieu, the main determinant of the differentiation of cultural preferences, including musical preferences, is social class culture and belonging. The idea of challenging the validity of the argument in Turkey, according to the social belonging previously mentioned and especially with the idea that social class positions are determinant in the formation of cultural tastes in general and musical tastes in particular, was the starting point for the thesis.

Within the scope of the research based in Bolu province center, by processing the data obtained from 313 respondents, 134 of whom were female and 179 male, through the SPSS program by calculating data frequencies and percentages and by performing two-variable analysis and a chi-square test, findings have evolved to a level that can be interpreted. In consideration of the data obtained, it was concluded that social belonging has an effect on the cultural tastes of the individual.

Keywords: Bourdieu, Social Stratum, Culture, Taste Culture, Music, Musical Preference, Social Class.



İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI.....	ii
ETİK UYGUNLUK BEYANI.....	iii
ÖN SÖZ	vi
ÖZET	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar DİZİNİ	xi

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ	1
----------------	---

II. BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	4
2.1. Kültür	4
2.2. Toplumsal Tabakalaşma.....	6
2.3. Bourdieu ve Sınıf	10
2.4. Sosyo-Ekonomik Statü ve Müzik Tercihleri.....	12
2.5. Toplumsal Hayat İçerisinde Müzik.....	14
2.6. Ülkemizde Dinlenen Başlıca Müzik Türleri	16

III. BÖLÜM

3. ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ VE BULGULARI	20
3.1. Araştırmanın Konusu	20
3.2. Araştırmanın Varsayımları.....	20
3.3. Araştırmanın Metodolojisi	21
3.4. Bulgular ve Bulguların Yorumu.....	22
3.4.1. Demografik Veriler.....	22

3.4.2. Soyo-Ekonomik Statüye Dair Veriler	26
3.4.3. Müzik Tercihine Dair Veriler	29
3.4.5. Sosyo-Ekonomik Statü ile Müzik Tercihleri Arasındaki İlişkiye Dair Veriler	39

IV. BÖLÜM

4. SONUÇ	58
-----------------------	-----------

KAYNAKLAR	61
------------------------	-----------

EKLER

Ek-1. Anket Soruları	64
Ek-2. Etik Kurul Onayı	69

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 3.1: Katılımcıların Cinsiyet Dağılımı	22
Tablo 3.2: Katılımcıların Yaş Dağılımı	23
Tablo 3.3: Katılımcıların Eğitim Durum Dağılımı	23
Tablo 3.4: Katılımcıların Medeni Durum Dağılımı	24
Tablo 3.5: Katılımcıların Hayatlarının Büyük Bölümünü Geçirdikleri Yer Dağılımı...	25
Tablo 3.6: Katılımcıların Okuduğu İlk ve Orta dereceli Okul Dağılımı.....	25
Tablo 3.7: Katılımcıların Meslek Dağılımı.....	26
Tablo 3.8: Katılımcıların Aylık Gelir Durum Dağılımı.....	27
Tablo 3.9: Yaşanan Evin Mülkiyet Dağılımı	27
Tablo 3.10: Sahip Olunan Eşya Dağılımı	28
Tablo 3.11: Katılımcıların Maddi Durum Dağılımı.....	29
Tablo 3.12: Katılımcı Müzik Dinleme Sıklığı Dağılımı.....	30
Tablo 3.13: En Sevilen Yerli Müzik Türü Dağılımı	31
Tablo 3.14: Yabancı Müzik Dinleme Dağılımı	31
Tablo 3.15: En Sevilen Yabancı Müzik Türü Dağılımı	32
Tablo 3.16: Katılımcıların Müzik Seçiminde Dikkat Ettikleri Unsurlar	32
Tablo 3.17: Katılımcıların Müzik Dinleme Araçları Tercih Dağılımı.....	33
Tablo 3.18: Katılımcıların Müziksel Beğenilerinde Etkilenilenler Dağılımı	33
Tablo 3.19: Katılımcıların Müzik Kaseti/CD Alma Dağılımı	34
Tablo 3.20: Katılımcıların İlk Müzik Albümü Aldıkları Yaş Dağılımı.....	34
Tablo 3.21: Katılımcıların İlk Satın Aldıkları Albümün Müzik Türü Dağılımı	35
Tablo 3.22: Katılımcıların İnternette MP3 ya da Albüm Satın Alma Dağılımı.....	35
Tablo 3.23: Katılımcıların İnternette Satın Aldıkları Albümün/Mp3'ün Müzik Türü Dağılımı	36
Tablo 3.24: Katılımcıların İnternette Mp3 ya da Müzik Albümü Alma Sıklığı Dağılımı	36

Tablo 3.25: Katılımcıların Hayatları Boyunca En Az Bir Ücretli Konsere/Müzik Dinletisine Gitme Dağılımı.....	37
Tablo 3.26: Katılımcıların Gittiği Konser Sayısı Dağılımı.....	37
Tablo 3.27: Katılımcıların Konser/Müzik Dinletisine Gitme Sıklık Dağılımı	38
Tablo 3.28: Katılımcıların Müzik Aleti Çalma Dağılımı.....	38
Tablo 3.29: Yaşa Göre Müzik Dinleme Sıklık Dağılımı	39
Tablo 3.30: Gelir Durumuna Göre Müzik Dinleme Sıklık Dağılımı.....	39
Tablo 3.31: Eğitim Durumuna Göre Müzik Dinleme Sıklık Dağılımı	40
Tablo 3.32: Medeni Duruma Göre Müzik Dinleme Sıklık Dağılımı.....	41
Tablo 3.33: Yerleşim Yerine Göre Müzik Dinleme Sıklık Dağılımı.....	41
Tablo 3.34: Mesleğe Göre Müzik Dinleme Sıklık Dağılımı.....	42
Tablo 3.35: Maddi Duruma Göre Müzik Dinleme Sıklık Dağılımı.....	43
Tablo 3.36: Yaşa Göre Yerli Müzik Tercih Dağılımı.....	43
Tablo 3.37: Gelir Düzeyine Göre Yerli Müzik Tercih Dağılımı	44
Tablo 3.38: Eğitim durumuna Göre Yerli Müzik Tercih Dağılımı.....	44
Tablo 3.39: Yerleşim Yerine Göre Yerli Müzik Tercih Dağılımı	45
Tablo 3.40: Mesleğe Göre Yerli Müzik Tercih Dağılımı	45
Tablo 3.41: Maddi Duruma Göre Yerli Müzik Tercih Dağılımı	46
Tablo 3.42: Yaşa Göre Müzik Tercih Gerekçesi Dağılımı	46
Tablo 3.43: Gelir Durumuna Göre Müzik Tercih Gerekçesi Dağılımı.....	47
Tablo 3.44: Eğitim Durumuna Göre Müzik Tercih Gerekçesi Dağılımı	47
Tablo 3.45: Mesleğe Göre Müzik Tercih Gerekçesi Dağılımı	48
Tablo 3.46: Maddi Duruma Göre Müzik Tercih Gerekçesi Dağılımı	48
Tablo 3.47: Yaş Aralığına Göre Müzik Dinleme Aracı Tercih Dağılımı	49
Tablo 3.48: Gelir Durumuna Göre Müzik Dinleme Aracı Tercih Dağılımı	49
Tablo 3.49: Eğitim Düzeyine Göre Müzik Dinleme Aracı Tercih Dağılımı	50
Tablo 3.50: Maddi Duruma Göre Müzik Dinleme Aracı Tercih Dağılımı.....	50
Tablo 3.51: Yaş Aralığına Göre Müzik Kaseti/CD Alma Dağılımı	51
Tablo 3.52: Gelir Durumuna Göre Müzik Kaseti/CD Alma Dağılımı	51
Tablo 3.53: Eğitim Düzeyine Göre Müzik Kaseti/CD Alma Dağılımı	51
Tablo 3.54: Mesleğe Göre Müzik Kaseti/CD Alma Dağılımı	52
Tablo 3.55: Maddi Duruma Göre Müzik Kaseti/CD Alma Dağılımı	52

Tablo 3.56: Cinsiyete Göre Konsere Gitme Sıklığı Dağılımı.....	52
Tablo 3.57: Yaş Aralığına Göre Konsere Gitme Sıklığı Dağılımı.....	53
Tablo 3.58: Gelir Durumuna Göre Konsere Gitme Sıklığı Dağılımı.....	53
Tablo 3.59: Eğitim Düzeyine Göre Konsere Gitme Sıklığı Dağılımı.....	53
Tablo 3.60: Medeni Duruma Göre Konsere Gitme Sıklığı Dağılımı.....	54
Tablo 3.61: Yerleşim Yeri Göre Konsere Gitme Sıklığı Dağılımı	54
Tablo 3.62: Mesleğe Göre Konsere Gitme Sıklığı Dağılımı	54
Tablo 3.63: Maddi Duruma Göre Konsere Gitme Sıklığı Dağılımı	55
Tablo 3.64: Yaş Aralığına Göre Yabancı Müzik Dinleme Dağılımı	55
Tablo 3.65: Eğitim Düzeyine Göre Yabancı Müzik Dinleme Dağılımı	55
Tablo 3.66: Yerleşim Yeri Göre Yabancı Müzik Dinleme Dağılımı.....	56
Tablo 3.67: Mesleğe Göre Yabancı Müzik Dinleme Dağılımı.....	56
Tablo 3.68: Maddi Duruma Göre Yabancı Müzik Dinleme Dağılımı.....	56

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ

Bireylerin davranışları, doğum yoluyla edinilen kalıtsal niteliklerin yanı sıra, üyesi olunan toplumda mevcut olan kültürel örüntüler çerçevesinde şekillenmektedir. Bu kapsamda, doğduğu andan itibaren, yaşadığı toplumdaki inanış biçimlerinden törenlere, dilden yaygın beslenme şekillerine kadar her türlü gündelik hayat unsurlarından etkilenen bireyler, böylelikle o toplumun bir parçası haline gelirler. Bu süreç, aynı zamanda, bireylerin, kendilerinden önce var olanlardan miras aldıkları kültürel kodların sonraki kuşaklara aktarılmasında birer köprü vazifesi görmesi anlamına da gelmektedir. Söz konusu kültür aktarımının birçok farklı yolu ve aracı vardır. Bu çalışmada araştırmaya konu olan, bu araçların önde gelenlerinden biri olan müziktir.

İnsanların kendilerini ifadesinin ve bireylerarası iletişimin önde gelen araçlarından biri olan müzik, ilk insanlardan bu yana, kültürün önemli bileşenlerinden biri olagelmıştır. O, bu kapsamda, insanların hem bireysel hem de kitlesel mutluluklarını, acılarını, umutlarını, hayallerini paylaşabilmelerini sağlayan çok etkili ve yaygın bir aktarım yolu olmuştur. Alfabetesi notalar ve cümleleri melodiler olan müzik, bu melodilere eşlik eden sözler aracılığıyla, bir anlamda insanların kullandığı alternatif bir dil olarak işlev görmektedir.

Kültürün bir toplum içindeki insanları bir yandan birleştirirken diğer yandan farklı alt gruplar halinde ayrıştırması ölçüsünde, kültürün önemli boyutlarından biri olarak müziğin ve müzik kültürünün de, bireyler arasında ortaklıklar ve farklılıklar arz ettiği söylenebilir. Bu açıdan, gerek icra edilen gerekse de beğeniyle takip edilen müzik türleri, aynı toplum içerisinde dahi büyük bir çeşitlilik gösterebilmektedir. Bu çerçevede, bireyler arasında kültürel farklılaşmaya yol açan, yaş, cinsiyet, toplumsal

sınıf, geçim örüntüleri, eēitim durumu, etnisite, milliyet, din, mezhep, ideoloji ve/veya yaŖam biçimi gibi toplumsal belirleyiciler, müzik beēenilerinin farklılaŖmasında da temel bir rol oynamaktadır.

Bu alıŖmanın ortaya çıkmasındaki en etkili motivasyon, aslen 1970’lerde kaleme alınan ve bugün dahi büyük ölçüde kabul görmeye devam edilen, sosyolog Pierre Bourdieu’nun genel olarak kültürel beēeniler özel olarak ise müzik zevklerinin oluŖumunda burada bahsedilen toplumsal aidiyetlerden özellikle toplumsal sınıf konumlarının belirleyiciliēi hususundaki tezinin Türkiye özelindeki geerliliēini sorgulama dŖncesi olmuŖtur. Yazarın günümüze dek tartiŖılmaya devam edilen *La Distinction: Critique sociale du jugement* (1979) (Ayrım: Beēeni Yargısının Toplumsal EleŖtirisi) kitabında ana hatlarını ortaya koyduēu bu fikre göre, oēunlukla bireysel/öznel nedenlere dayandıēı zannedilen tüm kültürel beēeni ve tercihler, aslında bireylerin yesi oldukları toplumsal sınıflar aracılıēıyla deneyimledikleri sosyalleŖme süreçleri neticesinde Ŗekillenmektedir. Dolayısıyla, müzik tercihleri de dâhil olmak üzere, kültürel beēenilerin farklılaŖmasının temel belirleyicisi, ona göre, toplumsal sınıf kültürü ve aidiyetidir. Bourdieu, bu iddiayı, kitabın yazıldıēı dönemde Avrupa’da 1.217 katılımcı ile geekleŖtirilen geniŖ kapsamlı bir araŖtırmanın neticesinde geliŖtirmiŖtir. Yazar, bu fikri derinlikli biçimde tartiŖabilmek ve geliŖtirebilmek açısından, bahsi geçen kitabı baŖta olmak üzere eŖitli alıŖmalarında, kendi toplumsal sınıf anlayıŖının önemli bileŖenlerini oluŖturan “habitus” ve sermayenin farklı biçimlerinden özellikle “kültürel sermaye” kavramlarını da ortaya atmaktadır.

Bourdieu’nun toplumsal sınıf grŖ ve sınıfsal aidiyetlerin kültürel tercihlere etkisi zerine Türkiye’de de çok sayıda alıŖma yapılmakla birlikte, özel olarak toplumsal sınıflar ile müzik beēenileri arasındaki iliŖkiye dair herhangi bir alıŖma bulunmamaktadır. Bu alanda yapılmıŖ olan ve 2006-2007 yıllarında Malatya özelinde farklı meslek, eēitim ve gelir gruplarından bireylerin müzik beēenilerini araŖtırmaya yönelen bir yüksek lisans tez alıŖmasında (İmik, 2007) ise, (tezin müzik bilimleri alanında yapılması ve bir sosyoloji tezi olmaması dolayısıyla) Bourdieu’nun grŖleri ve kuramı tamamen göz ardı edilmiŖ bulunmaktadır. Dolayısıyla, Türkiye zerine

yapılmış çalışmalar açısından literatürdeki bir eksikliği doldurabilmek umuduyla böyle bir tez çalışmasına girişilmiştir.

Bu kapsamda, tezin konusu, yüksek lisans eğitimimi gerçekleştirdiğim Bolu ilinde yaşayan farklı sosyal gruplar ile bunların müzik tercihleri arasındaki ilişkidir. Araştırmayı yönlendirecek olan temel soru, sosyo-ekonomik aidiyetler ile müzik tercihleri arasında bir ilişki olup olmadığı; buna verilen ve bu araştırma aracılığıyla sınanacak olan ön cevap ise, Bourdieu'nun öngördüğü ilişkiye benzer bir ilişkinin Bolu özelinde de geçerli olduğu şeklindedir. Bunun için, Bolu merkezinde yaşayan ve farklı sosyo-ekonomik grupların üyeleri olan 313 kişiyle 2018 yılı içinde yüz yüze anketler gerçekleştirilmiştir. Bourdieu, çalışmalarında daha ziyade toplumsal sınıf kavramını kullanmakla birlikte, bu çalışmada sosyo-ekonomik statü kavramının tercih edilmesinin gerekçesi ise, yazarın toplumsal sınıf anlayışının Marx ve Weber'de olduğundan daha geniş kapsamlı bir içeriğe sahip olması dolayısıyla, bu kavramın çalışmanın amacına daha uygun olacağının düşünülmesidir. Gerçekten de, Bourdieu, toplumsal sınıfı üretim ya da tüketim süreçlerinde yer alınan konumdan ibaret bir ilişkiyle sınırlı tutmak yerine, geçim/meslek biçimleri, eğitim durumu, etnisite vb. belirleyicileri de içerecek kapsamlı bir ilişki olarak tanımlamaktadır. Sosyo-ekonomik statü kavramı, buna ek olarak, Bourdieu'nun kapsam dışı bıraktığı cinsiyet, yaş, vb. belirleyicileri de içermesi dolayısıyla, varsa, sosyal aidiyetlerin diğer biçimleri ile müzik tercihleri arasında yazarın öngörmediği ilişkileri de ortaya koyabilme imkânını sağlamaktadır.

Çalışmada, öncelikle, kültür, toplumsal statü, sınıf, sosyo-ekonomik statüleri oluşturan farklı belirleyiciler, müzik ve müziğin farklı türlerine dair kavramsal tartışmalar ele alınarak, takiben bu çalışmadaki tercihler ortaya konulacaktır. Bunların ardından ise, araştırmanın kapsamı ve metodolojisiyle ilgili ayrıntılı bir bilgi verilecek; üçüncü bölümde ise, araştırmanın içeriği ve bulguları ortaya konularak, tartışılacaktır.

II. BÖLÜM

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Araştırma bulgularının yorumundan önce, araştırmanın temelinde bulunan kavramsal çerçevenin ortaya konulması gerekmektedir. Bu nedenle bu bölüme inanç, değer, sembol, dil ve norm gibi öğeleri bağlamında kültür kavramı ile başlamak yerinde olur. Bunun ardından ise, genel olarak sosyo-ekonomik statü, özel olarak ise araştırmanın teorik çerçevesinin dayandığı Bourdieu'nun sınıf kavramsallaştırması ele alınarak, bunun üzerinden çalışmada yer verilen sosyo-ekonomik statü faktörlerine değinilmektedir. Bu bölümde son olarak, müziğin toplumsal hayatın içindeki yeri ve Türkiye’de tercih edilen başlıca müzik türleri üzerinde durulmaktadır.

2.1. Kültür

Kültür, tarımdan ticarete, yemekten eğitime, müzikten endüstriyel faaliyetlere kadar gündelik hayatı kapsayan birçok şeyi içine almaktadır. Çeşitli yaklaşımlara konu olan bu kavramın oldukça çeşitli tanımlamaları yapılmıştır. Aydın (2011: 258)’a göre, “[kültürün] Latince coler, ekip dikmek sözcüğünden geldiği kabul edilir. Nasıl ekin doğal bitkilere karşılık insan eliyle üretilmiş bir durumu ifade ediyorsa kültür de genel olarak insanın tabiata eklediği şey olarak tanımlanmaktadır.” Taylor (1977) ise, kültür kavramını insanın toplumun bir üyesi olarak elde ettiği bilgi, inanç, sanat, ahlâk, hukuk, adalete ve diğer yetenekler ile alışkanlıklardan oluşan karmaşık bir bütün olarak tanımlar (Aktaran: Bozkurt 2011: 90).

İnsan kültürün hem nedeni hem de sonucudur. Dünya üzerinde oldukça fazla ve birbirinden farklı topluluk bulunmaktadır. Her toplumun farklı yaşam biçimleri,

gelenekleri, görenekleri, dünya görüşleri vardır. Bununla birlikte aynı toplum içerisinde, zamanla kültürel değişimler de görülebilir. O halde, her bir farklı toplumun, kendine özgü kültürü vardır denilebilir. (Bozkurt 2011: 93). Ancak söz konusu ayrı toplumlarda görülen farklılıkların yanı sıra, birtakım benzerliklerden de bahsedilebilir. Bu benzerliklerin kaynağı, hemen her toplumun içerisinde bulunan aile, ekonomi, siyaset gibi kurumlardır. İnançlar, değerler, semboller, dil ve normlar kültürün öğelerini oluşturan unsurlardır. (Bozkurt 2011: 93).

İnançlar, kültürün önde gelen unsurlarından biri olarak, insanlık tarihi kadar eskidir. Bilimi, sağduyuyu ya da her ikisi birden temel alırlar. Bunlar, gerçeklik ile ilgili öne sürülen fikirlerdir. (Bozkurt 2011: 97). Her toplum meydana geldiği günden bu yana, bir inanca mensup olmuştur. Toplumun bir mensubu olan birey ise aynı inancı paylaştığı diğer bireylerle kültürel birlik içerisinde olmuş, sonraki nesillere de kültürel aktarım sağlamıştır. (Bozkurt 2011: 97). İnanç boyutunda müziğin de rolü önemlidir. İlahiler birçok dinde yer almaktadır. Kutsal sayılana methiyeleri melodik şekilde dile getirirken bireyler, inanç tazeler, coşkuyla dolarlar. (Bozkurt 2011: 97).

Ödül ve cezanın temelini oluşturan değerler ise, bireye güzel, çirkin, doğru, yanlış, iyi, kötü gibi yargılar hakkında ölçütler sunmaktadır. Değerler davranışların yol göstericisidir. (Bozkurt 2011: 93-94). İçinde yaşadığı toplumun bir parçası olan birey, değerler sayesinde tabakalaşır. Daha açık ifade edilecek olursa, değerler bireyin toplumun nazarında nerede olduğunu bilmesini sağlamaktadır. Kültürün öğeleri arasında bulunan değerler, toplumsal kontrol aracı olarak da tanımlanabilir. (Bozkurt 2011: 93-94). Değerler her toplumda farklılık gösterdiği gibi, aynı toplum içerisinde farklı zamanlara göre de değişiklik göstermektedirler. Değer algısı her kültürün içerisinde yer almaktadır ve toplumu etkilemektedir. Kültürler içerisinde önemli yeri olan marşlar da, müzik kültürü ile değerler arasındaki coşkulu bağı ifade etmektedir. (Bozkurt 2011: 93-94).

İnsanlar ile hayvanlar arasındaki en belirgin farklardan bir tanesi olarak gösterilen dil kavramı da, kültürün önemli öğelerinden biridir. Günümüz karmaşık modern toplumlarda, toplum üyeleri kendilerine has dilleri kullanmaktadır ve bu diller

ile dünya anlamlandırılmaya çalışılır. Dili belirli anlamlara sahip semboller meydana getirir. (Odabaşı 2006: 241). Semboller genellikle belirli şeyleri ya da durumları anlamlandırmak için kullanılır. Kültürel kodlamalar olan semboller toplumdan topluma değişim gösterebilir. Toplumsal olarak anlam yüklenen sembollerin yanı sıra, bireysel olarak kişinin kendi deneyimleri sonucu anlamlandırdığı semboller de bulunmaktadır (Bozkurt 2011: 99). Dil, kültürü semboller aracılığıyla günümüze aktarması dolayısıyla, geçmiş ile gelecek arasında bulunan kültürel bir köprü niteliğindedir. (Bozkurt 2011: 101).

Diller ile aktarılan bir diğer unsur ise normlardır. Norm kavramı en genel ifade ile katı kurallar, ölçüler olarak tanımlanmaktadır. Normlar toplumdaki grup değerlerinden meydana gelmektedir. Bireyin ait olduğu toplumdan yahut gruptan formel ya da enformel olarak hazır bulup aldığı kurallardır. (Bozkurt, 2011: 101-102). Toplumsal normlar, bireylerin davranışlarında niteleyici ve sınırlayıcı rol oynar. Bu açıdan onlar, toplum içinde bireyin karşılaştığı belli durumlara karşı nasıl davranması gerektiğine dair öngörülerdir. Söz konusu kurallara göre toplum içinde bireylerin birbirine davranış ölçütleri ve sınırlılıkları belirlenir. Bireyler arası iletişimde norm dışı davranmak, toplumsal gaflara sebep olmaktadır. (Bozkurt 2011: 101-102). Gündelik hayatta oldukça etkili olan normlar, diğer kültür öğeleri gibi toplumdan topluma değişmektedir (Bozkurt 2011: 101-102).

2.2. Toplumsal Tabakalaşma

Sosyo-ekonomik statü, her şeyden önce, bir toplumdaki eşitsizliklerin sistematik ayırımına işaret etmesi anlamında, toplumsal tabakalaşmayla doğrudan ilgili bir kavram/ayrımdır. Bu ise, toplumsal tabakalaşmanın daha iyi anlaşılabilmesi açısından, öncelikle onunla ilişkili bir dizi kavramın açıklığa kavuşturulmasını gerektirir. Bunlardan “toplumsal yapı”, toplumu oluşturan başlıca öğeleri ve bu öğelerin toplum içindeki yerlerini, aralarındaki ilişkiyi ve bunların işleyişlerinin düzenliliklerini anlatan bir kavramdır. Doğan (2010: 124)’a göre; toplumsal yapı ve kültür aynı şey olmasa da aralarında yakın bir ilişki bulunmaktadır. Kültür, içinde değerler, ideolojiler, anlamlar,

semboller barındıran bir yaşam biçimidir. Toplumsal yapı ise daha somuttur; aile, ulus, yasal sistemler gibi oluşumlarla ilgilidir. Toplumsal yapı kültüre anlam verir, sınırlar ve kültürü denetler. (Doğan 2010: 124).

Doğan (2010: 125)’a göre, toplumsal yapının en küçük birimini ifade eden “toplumsal statü” kavramı ise, öncelikle bireyin toplum içinde işgal ettiği makam ve mevkii işaret etmektedir. Statüler bireylerin toplumdaki konumlarını belirlediği gibi, bireyler de kişilikleriyle statüye yeni boyutlar kazandırabilir. Her birey birden fazla statüye sahip olabilir. Ancak bireyin birden fazla işgal ettiği statüler arasında en karakteristik konumuna kilit statü denilmektedir. (Doğan, 2010: 125).

Toplumsal statüler, toplumda belirli statülere sahip bireylere, diğer toplum mensupları tarafından yapılan zihinsel değerlendirme dereceleridir. (Doğan 2010: 125). Toplumsal statüler kendi içerisinde, “verilmiş statü” ve “kazanılmış statü” olarak sınıflanmaktadır. Verilmiş statüler, bireyin kendi iradesi dışında, doğumu itibari ile elde ettiği statülerdir. Verilmiş statünün belirleyicileri soy bağı, yaş, cinsiyet gibi faktörlerdir. (Doğan 2010: 125). Kazanılmış statü ise, bireyin kendi çalışma, çaba ve yeteneği ile elde ettiği, verilmiş statünün aksine, doğumla birlikte değil de, daha sonradan kendi isteği doğrultusunda elde ettiği statüdür. Kazanılmış statünün belirleyicilerini eğitim, meslek, din ve inanç gibi faktörler oluşturmaktadır. (Doğan 2010: 125).

Sanayi öncesi ilkel toplumlarda toplumsal tabakalaşmanın kökenleri doğal nedenlere bağlanırken, modern toplumda bireyin kendi yetisiyle elde ettiği statü kavramı gelişmeye başlamıştır. Bu ise, günümüzde, statülerin edinilmesi ve değiştirilebilmesi açısından bireylere daha büyük bir inisiyatif tanımaktadır. (Kalaycıoğlu vd. 2010: 185). Başka bir ifadeyle, geçmişte doğuştan getirilen ve bireyler ne yaparsa yapsın değişmeyen bir yapıya sahip statüler, modern toplumlarda büyük ölçüde esnek bir yapıya bürünerek, bireysel çaba ve yapabilirliklere dayalı hale gelmişlerdir.

Toplumsal yapıyı oluşturan bir başka unsur “toplumsal rollerdir”. Toplumsal rol, bireyin hali hazırda bulunan verilmiş yahut kazanılmış statüsünün, gündelik hayatta davranışlara dökülmüş halidir. Toplum hayatı içerisindeki hak ve görevlerden oluşan

roller, bireyler arasındaki belirli ilişkileri temsil ederler. Toplumsal roller, bu açıdan, bireyler için, statüye uygun görevleri yerine getirirken, statünün haklarından yararlanma şekli olarak tanımlanabilir. (Doğan 2010: 125).

Toplumsal yapının önde gelen bileşenlerinden bir diğeri ise “toplumsal tabakalaşmadır”. Toplumsal tabakalaşma, Bozkurt (2011: 194)’a göre, “toplumda belirli bir hiyerarşi içinde insanların sıralanmasını ifade eder. Tabakalaşma, ödüllere ve fırsatlara eşit bir biçimde ulaşamayan mesleklere (ya da tabakalara) göre toplumun bölünmesidir.” Geçmişten günümüze tüm toplumlarda, prestij ve iktidar bağlamında çeşitli eşitsizlikler ve bunların neden olduğu hiyerarşilere dayalı tabakalaşmalar meydana gelmiştir. Tarihte değişik dönemlerde, kölelik- efendilik, aristokrat- burjuva, toprak sahipleri-serfler gibi aktarılan toplumsal görüntüler, toplumsal tabakalaşmanın en bariz örnekleridir. (Doğan 2010: 141). Toplumsal tabakalaşmayı ortaya çıkaran eşitsizliklerin, ekonomik, siyasal ve toplumsal olmak üzere üç ana temeli vardır. Bu ana unsurların yanı sıra inançlar, eğitim, kültür gibi etkenler de toplumsal tabakalaşmada önemli role sahiptir. (Doğan 2010: 141-142). Kölelik, kast sistemi ve feodal hiyerarşiler, modern öncesi toplumlara hâkim olan tabakalaşma düzenlerini oluştururken; modern toplumlarda sanayileşmeye dayalı kapitalizmin yaygınlaşmasıyla birlikte, toplumsal sınıf farklılıkları, tabakalaşmanın temelini oluşturmaya başlamıştır. (Doğan 2010: 142).

Bu husus, bilhassa, “toplumsal sınıfın” sosyolojinin başat kavramlarından biri haline gelmesinde öncü ve belirleyici bir konumu olan Marx tarafından dile getirilmektedir. Ona göre, toplumsal tabakalaşmanın temellerini öncelikle ve esas olarak ekonomik ilişkilerde, özel olarak ise, üretim ilişkilerinde aramak gerekmektedir (Bozkurt 2011: 199). O, bu kapsamda, üretim araçlarına sahip olan sermaye sınıfını, “burjuvazi” olarak nitelendirir. Üretim araçlarına sahip olamayan, ancak ücret karşılığı sattıkları emekleri ile üretimi bizatihi gerçekleştiren işçi sınıfını ise “proleterya” olarak adlandırmıştır. Marx’a göre burjuvazi ve proleterya, iktisadî ve dolayısıyla tüm diğer çıkarları açısından sürekli bir çatışma içerisindedir. (Doğan, 2010: 163). O, bu iki sınıf arasında başka sınıfların da yer aldığını, ancak zamanla ara sınıfların söz konusu iki sınıftan birine katılıp ortadan kalkacağını belirtmiştir. (Doğan 2010: 163).

Weber ise toplumsal tabakalaşmaya neden olan eşitsizlikleri sadece iktisadi düzeyde değil, siyasi ve toplumsal ilişkiler düzeyinde de aramak gerektiğine dikkat çekerek, üçlü bir tabakalaşma modeli geliştirmiştir. Bu kapsamda, sınıf, bu modelin bir ayağını oluşturmaktadır. Weber de sınıfın aslen ekonomik temelli bir tabakalaşma sistemi olduğu hususunda Marx'a katılmakla beraber, bu temelin üretime dayalı emek sürecinden ziyade, bilhassa tüketim süreçleriyle doğrudan ilişkili olduğunu iddia etmiştir. Dolayısıyla, Weber'de sınıfsal konumlar, bireylerin ne kadar sermayeleri olduğundan ziyade, bu sermayeyi ne şekilde kullandıkları, hatta daha genel bir düzeyde, sahip oldukları yaşam olanakları üzerinden belirlenmektedir (Bozkurt 2011: 201).

Weber, bunun yanı sıra, üçlü modelinin diğer iki ayağını oluşturacak biçimde, toplumsal statü farklılıkları ve siyasi iktidar sahibi olup olmamaya dayalı eşitsizliklerin de ayrı birer tabakalaşma hiyerarşisi yarattığını savunmuştur (Bozkurt, a.g.e.: 201). Bu çerçevede, ona göre, bir toplumdaki statü farklılıkları, aslen prestijin hiyerarşik dağılımıyla ilgilidir. Bazı topluluklar toplumsal yaşamda prestij getiren konum ve kaynaklara (meslekler, diplomalar, nüfuz ilişkileri, vb.) diğerlerine göre daha kolay erişebildiğinden, toplumsal statüleri açısından da daha avantajlı konumda olmaktadır (Bozkurt a.g.e.: 201). Bu ise, statü farklılıklarının da, (bireyler arasındaki meslek ya da eğitim farklılıklarına objektif biçimde işaret etmekten daha fazla bir hale gelerek), tıpkı sınıf farklılıklarında olduğu gibi, toplumsal eşitsizlik ve ayrıcalıkları içermesi/yansıması anlamına gelmektedir. Bu açıdan, Kalaycıoğlu vd.'nin (2010: 187) de altını çizdiği gibi, toplumsal tabakalaşmanın ölçülebilmesi ve açıklanabilmesinde, sınıf ve statü kavramlarının aslında birbirini tamamlayan iki yakın ilişkili kavram olduğu ortaya çıkmaktadır.

Böylelikle, Weber'in, genel olarak toplumsal tabakalaşmanın ekonominin yanı sıra siyasal ve toplumsal eşitsizlikleri de içerecek daha geniş bir perspektifle tanımlanması, özel olarak ise, sosyal statü kavramının bu bağlamda açıklayıcı bir rol üstlenmesi açısından literatüre önemli bir katkı sağladığı söylenebilir. Bununla birlikte, teorik görüşlerinde belirgin bir Weber etkisini de taşımakla birlikte, tabakalaşma ile kültürel tercih ve beğeniler arasında doğrudan bağlantı kuran isimler arasında Bourdieu

öne çıkmaktadır. Bu nedenle, bu kısımda, onun konuya yaklaşımı üzerinde ayrıntılı olarak durmak yerinde olur.

2.3. Bourdieu ve sınıf

Bourdieu, toplumsal sınıfı üretim ya da tüketim süreçlerinde yer alınan konumdan ibaret görmeyerek, daha geniş bir çerçevede, bir dizi sosyo-ekonomik belirleyici kapsamında incelemeye çalışmıştır. Bu bağlamda, o, meslek biçimleri, eğitim durumu gibi etmenlerin insanları belirli toplumsal sınıflara ayırdığını ve bu toplumsal sınıfların bireyleri, beğeni ve tercihlerinde etkilediğini savlamıştır. Ünal (2017: 383)’a göre, “[t]abakalaşmanın üç boyutu -sermaye biçimlerinin hacmi, bileşimi ve toplumsal istikamet- Bourdieu’nün çağdaş toplumlardaki sınıf yapılarıyla ilgili tahlilinin genel çerçevesini oluşturur. Bourdieu, bu üç boyutun her birinde benzer konumları işgal eden bireylerin, benzer hayat koşullarına ya da benzer sınıf durumlarına sahip olduklarını iddia eder.” (Ünal 2017: 383).

Bu bağlamda, “habitus” kavramının, Bourdieu’da, bilhassa sınıflar ile kültürel beğeni ve tercihler arasındaki ilişkilerin açıklanmasında önemli bir yeri olduğu söylenebilir. Bu kavram, kısaca, “bir kişinin hangi topluma, kültüre, gruba veya sosyal sınıfa ait olduğunu gösteren ve bakış, duruş, jest ve mimiklerle görünür biçimde bedene de yerleşen algılama, hissetme, düşünme, tutum ve davranış alışkanlıkları veya sosyal-kültürel tercih ve tavırlar birikimi olarak tanımla[nabilir].” (Edinsel 2018, (<https://dusunbil.com/author/kerim-edinsel/>, 29.07.2019 tarihinde erişildi). Dolayısıyla, habitusu, belirli toplumsal gruplara has sosyo-kültürel kalıplar, ya da yaşam biçimleri olarak tanımlayabilmek mümkün görünmektedir.

Bourdieu, belirli grupların habituslarının oluşumunda ise, temel olarak ekonomik, kültürel ve sosyal olmak üzere üç farklı sermaye türünün belirleyici bir rolü olduğunu ortaya koymakla birlikte, sınıfsal konumlar açısından bilhassa ilk iki sermaye türünün önemine işaret etmiştir:

“Sınıfsal konum, edim olanaklarını farklılaştıran iki temel araç tarafından belirlenmektedir. Bunlardan biri mülk (para ve mal mülkiyeti), diğeri ise eğitim (düzeyi); başka bir deyişle "ekonomik sermaye" ve "kültürel sermayedir”. Kişinin toplumda her ikisine sahip olma ve bu sayede kendisi için sosyal alan ve edim olanakları açma derecesine göre kabaca üst, orta ve alt sınıf olmak üzere üç toplumsal sınıftan söz edilebilir.” (Edinsel 2018: <https://dusunbil.com/author/kerim-edinsel/>, 29.07.2019 tarihinde erişildi).

Bourdieu, “estetik tat” kavramı ile de, bireyin farklı kültürel nesneleri birbirinden ayırma ve değer biçmesi yönelimine vurgu yapmıştır. Bireyin konumunu belirleyen tat kavramı, benzer tercihlerde bulunan bireyleri birleştirip, farklı tercihlerde bulunanları birbirinden ayırır (Ritzer 2011: 401).

Bourdieu, yine de, aynı toplumsal sınıfa mensup olmakla birlikte bireyler arasında kültürel beğeni ve estetik tatlar açısından çeşitli gerekçelerle farklılıklar ortaya çıkabilmesi olasılığını da dışlamaz. Ona göre,

“Toplam "sermaye" içinde değişen ekonomik ve kültürel sermaye oranlarına göre her üç sınıf da kendi içinde yatay olarak farklılaşabilir. Örneğin; üst sınıf kendi içinde mülklü veya eğitilmiş üst sınıf olarak ayrışabilir. Bu anlamda bir rektör, ekonomik sermayesi düşük, fakat kültürel sermayesi yüksek; bir işveren (kapitalist) ise ekonomik sermayesi yüksek, fakat kültürel sermayesi düşük bir üst sınıf bireyi olabilir. Bu çerçevede aynı sınıfın üyelerinin beğeni tercihleri, yaşama bakışları ve yaşam stilleri de farklılaşabilir.” (Edinsel 2018: <https://dusunbil.com/author/kerim-edinsel/>, 29.07.2019 tarihinde erişildi).

Bourdieu, buna örnek olarak belirli bir sınıfa (eğitim ya da ekonomik nedenlerle) sonradan dâhil olanların durumunu vermiştir. Söz konusu bireyler, ona göre, istisnai olarak sonradan dâhil oldukları sınıfın beğenilerinden farklı beğenilere sahip olabilirler (Ritzer, 2011: 401). O bu konuda şöyle bir açıklama getirmiştir:

“Aynı iyeliklere sahip ve belirli bir zamanda, aynı toplumsal konumu işgal eden, fakat birbirinden kökenleri bakımından ayrılan eyleyicilerin pratiklerini karşılaştıran istatistiki analiz, bir gruptaki sonradan görmeleri veya sınıf düşmüş olanları, mevcut koşullardan farklı varoluş koşullarının veya aynı kapıya çıkan, ele alınan gruptaki modal güzergahtan farklı bir toplumsal güzergahın etkisinin kendini ele verdiği üsluplara veya duruşa dair, ince ipuçlarına dayanarak sıradan algınıninkine benzer bir işlem gerçekleştirir.” (Bourdieu 2015: 170).

Bourdieu, yine de, son tahlilde, istisnai durumlar haricinde, kültürel beğenilerin farklılaşmasının temel belirleyicisinin sınıf kültürü ve aidiyet hissi olduğunda ısrarcıdır. Bourdieu, sosyal tabakalaşmayı esas olarak bireylerin eğitim düzeyi ve mesleki durumlarına dair bir dizi kriter üzerinden belirlemiştir. Bununla birlikte, toplumsal tabakalar arasında daha sistematik bir ayrımı yapabilmek ve bunlarla müzik tercihleri arasındaki ilişkiyi daha net biçimde ortaya koyabilmek üzere, takip eden kısımda sosyo-ekonomik statü kavramının ayrıntılı bir değerlendirmesine girişilmesi gerekmektedir.

2.4.Sosyo-Ekonomik Statü ve Müzik tercihleri

Eşitsizliğin kurumsallaştığı her toplumda bireyler arasında ekonomik, sosyal, kültürel ve/veya siyasal kaynaklara erişim farklılıkları ve sahip olunan ayrıcalıklar açısından hiyerarşik ayrımlar bulunur. Bunun farklı iz ve sonuçları ise, yukarıda da ifade edildiği gibi, Marx, Weber ve Bourdieu gibi isimler tarafından, kendi çalışmalarında farklı kavramlara referansla ayrıntılı olarak incelenmiştir. Bu çalışmada Bolu ilinde yaşayan bireylerin müzik beğeni ve tercihlerini etkileyen sosyo-ekonomik etmenler incelenirken, sosyal, kültürel ve iktisadi düzeydeki farklı etmenleri bir arada içerebilecek ve her bir bireyi belirli bir toplumsal konumun/kategorinin üyesi olarak sınıflandırabilmeyi sağlayacak bir kavramsal ayrım olarak “sosyo-ekonomik statü” kavramının kullanılması uygun görülmüştür. Bununla birlikte, kavramın farklı bağlamlarda farklı karşılık ve içeriklerle kullanıldığı göz önünde bulundurularak, bu çalışmada tercih edilen içeriğini de netleştirmek gerekmektedir. Bu açıdan, çalışmada

sosyo-ekonomik statü kavramının kullanımında büyük ölçüde Kalaycıoğlu vd. (2010) tarafından Ankara’da 2008 yılında gerçekleştirilen araştırma ile geliştirilmiş Sosyo-ekonomik Statü (SES) endeksi referans alınmıştır.

Kalaycıoğlu vd. (2010: 192), “sosyo-ekonomik statüyü” “bireylerin ve/veya hanelerin sosyal hiyerarşi içindeki konumları/pozisyonları” olarak tanımlamışlardır. Onlar, sosyo-ekonomik statü kavramıyla toplumsal sınıfı birbirinden farklı iki kavram olarak değerlendirirken; ilkin, ikincisini de içeren yönleri olan, daha kapsayıcı bir kavram olarak kullanmışlardır. Bu bağlamda, bireylerin sosyo-ekonomik statüsünü belirleyen niteliklerin başında demografi, eğitim durumu, meslek, gelir durumu ve mülkiyet gibi temaların geldiği söylenebilir (Kalaycıoğlu vd., 2010: 199-200). Dolayısıyla, bireyleri sosyo-ekonomik statüleri ışığında sınıflandırmayı ve müzik tercihleriyle bunlar arasındaki muhtemel ilişkiyi araştırmayı amaçlayan bu çalışmada da, bahsedilen araştırmada kullanılan yol izlenerek, bunları açık biçimde ortaya koyabilecek bu beş temaya dayalı soruların sorulması amaçlanmıştır. Kalaycıoğlu vd. (2010: 200) her ne kadar bu temalara haneyle ilişkili sahip olunan araçlar (evin kaloriferli olması, vb.) ve sahip olunan diğer araçlarla (bulaşık makinesi, DVD player, internet bağlantısı, birden fazla televizyon vb.) ilgili verileri de eklemiş olsalar da, bu çalışmada, müzik tercihleri üzerinde belirleyici bir etkileri olmadığı varsayıldığından, katılımcılara bu araçların sahipliğiyle ilgili doğrudan sorular sorulmamıştır.

2006-2007 yıllarında Malatya özelinde farklı meslek, eğitim ve gelir gruplarından bireylerin müzik beğenilerini araştıran İmİK (2007) de, çalışmasında, bireylerin meslekleri, eğitim durumları, demografik özellikleri, gelir durumu ve mülkiyet sahipliğine dair nitelikleriyle müzik tercihleri arasında yakın bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Örneğin, İmİK (2007: 19)’e göre, mesleki tercihin arka planında yatan eğitim ve eğitime bağlı gelişen sosyal çevre, bireyin kültürel beğenilerine doğrudan etki etmektedir. Bireyin eğitim düzeyi arttıkça, toplum içindeki itibarı ve ekonomik durumu da artacaktır. Bu durum bireyin müzik tercihini etkileyecektir. İmİK (2007: 19), bireyin ikamet ettiği yerin de, bireyin kültürüyle doğrudan ilişkili olduğunu iddia etmektedir. Yaşanılan bölgenin, bireyin sosyo-ekonomik statüsü hakkında önemli ipuçları verdiğini söyleyen yazar, aynı bölgede

yaşayan insanların pek çoğunun ortak zevklere sahip olduğunu, çünkü benzer inançları, benzer bakış açılarını taşıdıklarını, bireyin aşinalık sebebiyle bile belirli bir müzik türüne sempati duyabileceğini belirtir (İmİK 2007: 19).

İmİK (2007: 18)'e göre, bireyin gelir durumu, serveti ve mal varlıkları ile kültürel beğenileri arasında da yakın bir ilişki vardır. Ona göre, ekonomik durumu iyi olan bireyin her anlamda yaşam olanakları da artış gösterir. Bu durum bireyin yaşamsal ihtiyaçlarının karşılanmasının yanı sıra, onu ekstra faaliyetlerde bulunmaya sevk etmektedir. Örneğin; sanatsal faaliyetlere katılma imkânı artar. Daha çok konsere gidebilir, daha fazla müzik türü ile tanışabilir. Tüm bunlar, İmİK (2007: 18)'e göre, müzik tercihinde bulunurken bireyi oldukça etkilemektedir.

İmİK (2007: 19)'e göre; her bireyin ilk sosyalleştiği ortamlar olma özelliği taşıyan aileler, her anlamda olduğu gibi, kültürel tercihler açısından da bireye ilk büyük etkide bulunurlar. Bireylerin çoğu içine doğduğu ailenin sosyo-ekonomik statüsüne göre tercihler yapar. Bununla birlikte, ilerleyen zamanlarda birey, kendi kazandığı statülerle kendini şekillendirip, tercihlerini değiştirebilir. Ancak her çocuğun müziksel beğeni kültürünün meydana gelmesinde ailesinin ve akrabalarının etkisi oldukça önemlidir (İmİK 2007: 19).

Dolayısıyla, sonuç olarak, bu veriler ışığında, Kalaycıoğlu vd. (2010)'nin ortaya koyduğu ve bu çalışmada kullanılan sosyo-ekonomik statü ölçeğinin, araştırma sorununa yanıt verebilme kapasitesi açısından da uygun olduğu söylenebilir.

2.5. Toplumsal Hayat İçerisinde Müzik

Müzik, Küçüköncü (2005: 180)'ye göre, “insanların kendilerini anlatabilmek, ifade edebilmek birbirleriyle iletişim kurabilmek için; kendi seslerini ve ses çıkaran her türden çeşitli araçları kullanarak elde ettikleri sesleri; kendi yaşama biçimlerine, çevrelerinden elde ettikleri etkileşimlere, duygularına uygun şekillendirerek, biçimlendirerek, forma sokarak, düzenleyerek ortaya koydukları kültürel üründür.” Bu

kapsamda, müzik, ham maddesi ses olan ve insanın söz konusu sesleri birleştirip, düzenleyip, ahenkli sesler ile bir şeyler anlatarak meydana getirdiği bir sanat olarak nitelendirilebilir.

Bununla birlikte müziğin toplumsal ve kültürel işlevi de oldukça önemlidir. Müzik toplumun fertleri arasındaki bağları korumada önemli rol oynamaktadır. Kaplan (2013: 18)’a göre, “ses, müzik ve konuşma, ortaya bir davranış koyar. Davranış ve konuşma, iletişimi güçlendirerek, ayrılmaz bir bütün olarak insanları bir duygu ve düşünce etrafında toplayabilir ya da ayırabilir.” Ulusal marşlar bu duruma en iyi örneklerdir. Marşlar toplumun fertleri arasındaki duygu birliğini dile getirirken bir yandan da fertler arasındaki bağı güçlendirmektedir.

Müzik özünde kültürle i içe bir olgudur. Bu nedenle kültürel işlevi de oldukça önemlidir. Müziğin, toplumların kültürünün mayalanması ve olgunlaşmasında rolü büyüktür. Müzik, insanların ortak değerlerinden olan kültürün dile gelmiş biçimidir. “Müzik, temelde, bestecinin iletmek istediği, içinde yaşadığı kişisel ve toplumsal yaşantıdır. Besteci bir insan olarak, bir toplum içinde yaşamaktadır. Geleneği, kültürel değerleri yaşatan ve aktaran bireydir. Birey/besteci ile toplum arasında doğal bir etkileşim vardır” (Kaplan 2013: 21). Görüldüğü üzere müzik geçmişle gelecek arasında - tıpkı dil gibi- bir köprü niteliğindedir. Kültürel birçok öğe, müzik sayesinde günümüze ulaşmıştır. Buna ek olarak, “toplumsal bir olgu olan müziğin geldiği nokta, toplumun geldiği noktayla paralellik gösterir” (Biber z 2001: 102).

Müziğin bireysel açıdan duygu ve düşünceleri ifade eden bir araç olmasının yanı sıra, kültürel miras bağlamında gelenekselleştirilerek sonraki nesillere aktarım yapan bir işlevi de söz konusudur. Müzik gündelik hayatın birçok alanına nüfuz etmiştir. Birey tek başına hoş vakit geçirmek isteyerek müziği tercih ettiği gibi, toplu eğlence törenlerinde eğlenmek için de tercih edebilir. Bunun dışında müzik, milli marşlarda duygu birliğinin coşkulu ifadesinden, bir bebeği uyuturken söylenilen ninnilere yahut bir cenazede yakılan ağıtlara kadar gündelik hayatla i içedir. O halde denilebilir ki; müzik anne karnındaki zamanları da dâhil olmak üzere, doğumunda ölümüne kadar insanın gündelik hayatında kendisini göstermektedir.

Sağır ve Öztürk (2015: 122)’e göre; müzik kavramı için, içerisinde barındırdığı farklı anlamlar aracılığıyla, bireyler arası toplumsal tutum ve pratiklerin bir yansıması olarak kabul edilir. Buradan yola çıkılarak müziğin toplumsal bir kimlik olarak bireylerin davranış pratiklerine yansıdığını söylenebilir. Şöyle ki; müzik bireylerin duygu ve düşüncelerini ifade ederken, aynı zamanda bu duygu ve düşünceleri geniş kitlelere ulaştırmaktadır. Böylece aynı duygu ve düşünceleri taşıyan diğer bireyler ile arasında bir sosyal ağ oluşturmaktadır. Söz konusu sosyal ağ, benzer müzik türlerinden hoşlananların oluşturduğu bir alandır. “Küreselleşmenin getirdiği kitlesellikte birleşen bireyler, aynı zamanda kendi ürettikleri kişisel alanlarla da özgürleşmeye veya yerelleşmeye çalışmaktadırlar. Müzik bu bağlamda bireylerin kendilerini ifade etmeye çalıştıkları arayışın bir karşılığı olarak düşünülebilir” (Sağır ve Öztürk, 2015: 122). Yani, küreselleşen, değişen ve gelişen sosyal koşullar çok farklı bölgelerdeki çeşitli bireylere ulaşırken, bir yandan da bireylerin müzik tercihini de etkilemektedir. Bununla birlikte müzik, sosyal kimliklerin bir yansıması olarak kendini göstermektedir.

“Müziğin, insandan insana uzanan evrensel bir dil olması, dili, dini ayrı insanları aynı ezgide birleştirecek güce sahip olması, ona, diğer sanat dalları içinde ayrı bir yer, farklı bir ayrıcalık vermiştir” (Biber Öz, a.g.e. :102). Söz konusu olan, insanları aynı ezgide birleştirme gücü bireyde bir kimlik yansıması olarak kendini göstermiştir. Müzik tercihi, bireyi kendisiyle benzer müziği tercih eden diğer bireylerle yakınlaşmaya ve gruplaşmaya eğilimli hale getirmektedir. Böylece birey, ortak müzik tercihi ile aidiyet duygusu yaşamaktadır. Bu da sosyal bir varlık olan insan için çok önemli bir durumdur. Günümüzde bu durum, sürekli gelişme gösteren kitle iletişim araçlarının da etkisiyle çok daha sık rastlanan bir hal almaktadır.

2.6. Ülkemizde Dinlenen Başlıca Müzik Türleri

Günümüzde, Türkiye’de birbirinden farklı müzik türleri dinlenmektedir. Bu kısımda belirli birkaç müzik türü ile alakalı genel bilgi verilmek amaçlanmıştır. Ülkemizde Türk Halk Müziği türü oldukça tercih edilen müzik türlerindendir. İmik (2007: 8), halkın gündelik yaşamı ile iç içe olmaktan doğmuş olan Türk Halk

Müziğinin, kimi zaman sevgiyi, kimi zaman hasreti, kimi zaman yiğitliği, kimi zaman ise toplum ile ilgili olayları kendisine konu edinen bir müzik türü olduğunu belirtirken, bu türün türkü gibi sözlü eserlerinin olmasının yanı sıra, halk oyunları müziği gibi sözsüz olan türlerinin de mevcut olduğunu belirtmiştir. O halde, Türk Halk Müziği için halkın hislerinden doğan sözlü yahut sözsüz eserler tanımı yapılabilir.

Yaşadığımız coğrafyada dinlenen Türk Halk Müziği türleri, bölgelere ve yörelere göre farklılık gösterdiğini belirten İmik (2007: 8), türkülerin günümüze kadar gelmesindeki en önemli etken olarak, Cumhuriyet'in ilan edilmesinden sonra yazıya geçirilmiş olmasını işaret etmektedir. Birçok eserin derlenerek tekrar halka kazandırıldığının da altını çizmektedir. Bu bilgiler ışığında Türk Halk Müziğinin tanımını yaptığımız gibi, Türk Halk Müziği için, ait olduğu bölgelerin kültüründen izler taşır ifadesini de kullanabiliriz. Halkın benimsediği, sözlerinde ya da müziğinde kendi yaşadığı topraklardan tanıdık bir şeyler bulduğu bir müzik türü olduğu anlaşılan Türk Halk Müziği, halkın ortak eseridir denilebilir.

Türk Sanat Müziği de ülkemizde dinlenen müzik türleri arasındadır. İmik (2007: 9), Türk Sanat Müziği için, farklı kültürlerin izlerini içinde barındıran bir müzik türü ifadelerini kullanır. İçerisinde yaşadığımız coğrafyaya komşu olan kültürlerle yapılan etkileşimler sayesinde bünyesinde kültürel zenginlik, hoşgörü ve derinlik barındırdığını belirtirken, Türk Sanat Müziği'nin birçok makam ve usulleri içerisinde bulundurduğunun da altını çizer. Bunun yanı sıra, insan sesinin kullanımı ön plana çıkaran bir müzik türü olduğunu ve bu nedenle müzik ile ilgili eğitimin her alanında Türk Sanat Müziği eğitimi verilmekte olduğunu söylemektedir (İmik 2007: 9).

Dini/Tasavvufi müzik türü inanç esaslı bir müzik türüdür. Aydın (2009: 88), Her toplumun inanma ihtiyacı duymasından bahsetmektedir. O zaman zihnimizde insanlar için, doğası gereği, bir şeylere inanma, bir topluluğa dahil olma ihtiyacı içerisinde oldukları düşüncesi belirmektedir. İmik (2007: 14), Türkiye'de toplumun İslamiyet dini ile tanışmasıyla dini müziklerin geliştiğini belirterek, Türk kültüründeki önemini vurgulamıştır. İnanıkları her şey ile güçlü bir bağ kurup yüceltme eğilimi gösteren

insanlar, İmik (2007: 14)'e göre, zamanla aynı dini inançlar içerisinde farklı kollar meydana getirmiştir.

Günümüzde popüler müzik türü de çok tercih edilmektedir. Kuyucu (2016: 191), Adorno'ya göre popüler müziğin kültür endüstrisinin bir parçası olduğunu ve popüler müziğin aslında standartlaşmış halde olduğunu söylemektedir. O halde modern zamanların beraberinde getirdiği bu müzik türünün genellikle ekonomik kaygı barındığı, tüketilmek üzere var edildiği ve tüketim kültürü odaklı olduğu için esas olanın popüler ve ünlü olmak olduğu yorumu yapılabilir.

Halkın -özellikle de genç kesimin- Popüler Müziği bu denli tercih etmesinin sebebi, söz konusu müzik türünün sürekli kendini yenileyip güncel tutması ile ilgili olabileceğini söyleyen İmik (2007: 10), zaman ve şartların sürekli değişip gelişim gösterdiğini ve bu hızlı değişim sürecinde, bu kadar hızlı ve güncel bir müzik türü ile bireyler kendisini daha popüler ve sosyal hissedebilmekte olduğunu vurgulamaktadır.

Arabesk müzik türü, ülkemizde dinlenen bir başka müzik türüdür. İmik (2007: 12), bireysel beğeni yahut bireyin içerisine doğduğu kültürün insanların müzik tercihini etkileyeceğini söyler. Arabesk Müziğin müziksel yönünden ziyade sosyal yönü olan bir müzik türü olduğunu ve kent yaşamına uyum sağlayamamış, tutunamamış kesimlerin sahicilik arayışıyla benimsediği bir tür olduğunu vurgular. O halde bu müzik türünün tercih edilmesinde genelde gündelik yaşantıların acı tecrübelerinin izleri görülmektedir denilebilir, toplumsa bulunan sosyo-ekonomik eşitsizliklerden yakınıldığı gözlemlenebilir ve modern yaşamın hızına uyum sağlamakta zorluk çeken bireylerin, arabeski yaşam biçimi haline dönüştürdüğü bir müzik türüdür şeklinde tanımlanabilir. Arabesk Müzik türünün, Arap kültürü kökenli olduğu söylen İmik (2007: 12) günümüzde Arabesk Müziğin, Pop Müzik esintileri taşıyarak kendini yenilediğini belirtmektedir. Araştırmamız ışığında da Arabesk Müzik türünün azımsanamayacak derecede tercih edildiği görülmektedir.

Amerika kökenli olan caz müzik türünün ise, bizim kültürümüze köklü bir yeri olduğu söylenemez. “Afrika-Avrupa kaynaklı ritim ve melodinin, Avrupa armonisi ve

algılarının birleşmesiyle oluşan caz (Jazz) sentezinin öğeleri arasında Afrika müziğı; tarlalarda söylenen köle şarkıları, İngilizlerin dinsel müziğı, Fransızların sokak şarkıları, halk dansları ve bando müziğı, İspanyol sömürge müziğı ve biraz da Kızılderili müziğı vardır” (İmik, 2007: 13). Caz müzik türü, ülkemizde çok yaygın olmamakla birlikte, son yıllarda belirli vakıf ve kuruluşlar aracılığıyla kendini göstermektedir.



BÖLÜM III

3. ARAŞTIRMANIN İÇERİĞİ VE BULGULARI

Çalışmanın bu bölümünde, Bolu ili merkezinde yapılmış olan araştırmanın öncelikle konusu, varsayımları, metodolojisi ve bulguları üzerinde durulmakta; bu kısmı takiben ise, bulguların ayrıntılı bir değerlendirmesi yapılmaktadır.

3.1. Araştırmanın konusu

Bu çalışmada, temel olarak, Bolu ili kent merkezinde yaşayan bireylerin sosyo-ekonomik düzeylerinin, dinlemeyi tercih ettikleri müzik türü üzerindeki etkisini incelemek amaçlanmıştır. Bu kapsamda araştırmanın konusu, Bolu ilinde yaşayan farklı sosyal gruplar ile söz konusu grupların müzik tercihleri arasındaki ilişkidir. Çalışmanın yanıt aradığı soru ise, Bolu’da araştırmaya konu olan bireyler özelinde, sosyo-ekonomik aidiyetler ile müzik tercihleri arasında bir ilişki olup olmadığıdır.

3.2. Araştırmanın varsayımları

Araştırma sorusuna verilen ve bu araştırma aracılığıyla sınanacak olan ön cevap, Bourdieu’nun öngördüğü ilişkiye benzer bir ilişkinin araştırmaya konu olan bireyler özelinde de geçerli olduğu şeklindedir. Buna göre, aynı sosyo-ekonomik düzeye sahip insanların benzer müzik türü dinlemeyi seçtiği varsayımı üzerinde durulmaktadır. Bunlarla beraber, araştırmada yer alan katılımcıların kendi sosyo-ekonomik durumları hakkında bilgi vereceği anket soruları aracılığıyla, sosyo-ekonomik düzeyin, müzik ile

ilgili faaliyetlere vakit ve para ayırabilme durumlarını da doğru oranda etkilediği hususu varsayımlar arasında yer almaktadır.

3.3. Araştırma metodolojisi

Araştırma, sosyo-ekonomik düzey ile müzik tercihi arasında var olan bağı yakalanmaya çalışılırken, bu iki faktörün birbirine olan etkileri incelenmiştir. Bolu ili merkezinde yapılan bu çalışmada, araştırmaya betimsel bir nitelik kazandırmak amacıyla, farklı meslek gruplarına ve farklı sosyo-ekonomik statüleri mensup katılımcıların tercih edilmiştir. Söz konusu katılımcılardan, araştırma kapsamında elde edilen veriler ise doğrudan görüşmeyle soru formu uygulanarak elde edilmiştir.

Çalışmanın evrenini; Bolu ili merkezinde bulunan, farklı yaşlardaki farklı eğitim, meslek ve farklı sosyo-ekonomik statüye sahip katılımcılar oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu ise; yine aynı şehir merkezindeki farklı sosyal ve ekonomik standartlara sahip 313 bireyin ankete katılım sağlaması sayesinde meydana getirdiği topluluk oluşturmaktadır.

Araştırmada kullanılan verilere, bilgi toplama formu yani anket ile ulaşılmıştır. Anketin katılımcılara uygulanmasından önce, anket soruları Abant İzzet Baysal Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu ve Bolu Valiliği tarafından onaylanmıştır. Bunun dışında araştırmanın temelini atmak ve önceden yapılan benzer araştırmalardan haberdar olmak amacı ile konu ile alakalı farklı kaynaklardan literatür taramaları yapılmıştır. Anket sayesinde elde edilen veriler ve literatür bilgileri sentezlenerek, tutarlı bir sonuç elde etmek hedeflenmektedir.

Araştırmaya dahil olan bireylere uygulanan bilgi toplama formlarında, öncelikle katılımcıların kişisel bilgilerine (cinsiyet, yaş vb.) dair bir portre oluşmasını hedefleyen sorular sorulmuştur. Bunun yanı sıra katılımcılara sosyo-ekonomik statülerini ve müzik tercihlerini belirlemeye yönelik sorular da yöneltilmiştir. Sosyo-ekonomik düzey ile

müzik tercihi arasında bağ kurma odaklı soruları da barındıran anket formunda, toplam 35 soru bulunmaktadır. (Bakınız, Ek 1)

Bolu ili merkezinde bulunan farklı bireylerden, anket yolu ile toplanılan veriler bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Veriler üzerinde istatistiksel analizler yapılabilmesi için SPSS programından faydalanılmıştır. Söz konusu program üzerinden elde edilen verilerin frekansları ve yüzdelik oranları hesaplanarak, iki değişkenli analiz yapılarak ve chi-square testi yapılarak bulgular yorumlanacak duruma getirilmiştir.

3.4. Bulgular ve bulguların yorumu

Araştırmanın bu aşamasında, anket yolu ile katılımcılardan elde edilen verilerin, SPSS programı aracılığı ile analizinden sonra oluşan frekans ve yüzdelik oranlarının iki değişkenli analizleri ile tablolar yorumlanmaktadır. Bu çerçevede, öncelikle katılımcıların demografik verileri ele alınmaktadır.

3.4.1. Demografik veriler

Bu kısımda katılımcıların demografik verileri bağlamında yaş, cinsiyet, eğitim durumu ve medeni halleri gibi kişisel bilgilere dair istatistikler ve bunlara dair değerlendirmeler yer almaktadır. Böylelikle, araştırmaya katılım sağlayan bireylerin demografik profilinin oluşturulması amaçlanmıştır.

Tablo 3.1: Katılımcıların cinsiyet dağılımı

	<i>f</i>	%
Kadın	134	42,8
Erkek	179	57,2
Toplam	313	100

Tablo 3.1'e bakıldığında, ankete katılım sağlayan 313 bireyin 134'ünün kadın, 179'unun erkek olduğu görülmektedir. Kadın katılımcılar örneklemin %42,8'ini oluştururken, erkek katılımcılar %57,2'sini meydana getirmektedir. Müzik beğenileri ve tercihleri hususunda cinsiyete dayalı bir ayrışma beklenmemekle birlikte, bu dağılım,

katılımcıların profili hususunda genel bir bilgi notu olarak değerlendirilebilir.

Tablo 3.2: Katılımcıların yaş dağılımı

	<i>f</i>	%
16-23	44	14,1
24-29	55	17,8
30-39	72	23
40-49	70	22,4
50-59	56	17,9
60+	16	5,1
Toplam	313	100

Tablo 3.2’de görüldüğü üzere; araştırmaya katılım sağlayan 313 kişilik grubun %14,1’ini 16-23 yaş aralığında olanlar, %17,8’ini 24-29 yaş aralığında olanlar oluşturmaktadır. Ankete katılım sağlayanların çoğunluğu %23 oran ile 30- 39 yaş grubundaki bireylerden oluşmaktadır. 40-49 yaş aralığında olan katılımcılar %22,4’lük bir orana karşılık gelirken; 50-59 yaş aralığında olan katılımcılar da örneklemin %17,9’unu oluşturmaktadır. 60 yaş üzerindeki katılımcılar ise %5,1’lik dilimdedirler.

Yaş unsurunun, cinsiyetten farklı olarak, bireylerin müzik tercihlerini belirleyen önde gelen faktörlerden biri olması beklendiğinden, katılımcıların yaş bilgileri araştırmada dikkate alınmış olan demografik verilerden biridir. Araştırmada görüşlerine başvuru alan bireylerin yaş dağılımı birbirine denk olmamakla birlikte, görüldüğü üzere, 16 yaş üzerinde her yaş grubundan katılımcı ile görüşülmüştür. Dolayısıyla müzik tercihlerinin ardındaki olası sosyo-ekonomik etmenler analiz edilirken, yaş unsuruna dayalı bir karşılaştırma yapabilmek de mümkün görünmektedir.

Tablo 3.3: Katılımcıların eğitim durum dağılımı

	<i>f</i>	%
Okur-yazar değil	9	2,9
İlkokul	31	9,9
Ortaokul	37	11,8
Lise	76	24,3
Yüksekokul	37	11,8
Üniversite	108	34,5
Yüksek Lisans/Doktora	15	4,8
Toplam	313	100

Eğitim durumu, bireylerin müzik tercihlerini etkileyen bir diğer sosyo-ekonomik etmen olarak görüldüğünden, katılımcıların eğitim durumuna dair veriler dikkate

değerdir. Bu kapsamda Tablo 3.3.'e bakıldığında, katılımcıların eğitim durumuna dair çeşitlilik arz eden bir tabloyla karşılaşıldığı söylenebilir. Buna göre, katılımcılar arasında okuma-yazma bilmeyenlerin oranı %2,9'dur. İlkokul mezunu olduğunu belirten katılımcılar örneklemin %9,9'unu kaplamaktadır. Öte yandan, katılımcılar arasında ortaokul mezunu olanlar ile yüksekokul mezunu olanların sayısının eşit olduğu, her birinin örneklemin %11,8'ini oluşturduğu görülmektedir. Lise mezunu olan katılımcılar da %24,3'lük orana karşılık gelmektedir. Katılımcıların %34,5'i ise üniversite mezunudur. Yüksek lisans/doktora düzeyinde diplomaya sahip olan katılımcılar da %4,8 gibi bir orandadır.

Tabloya bakıldığında, farklı farklı oranlarda da olsa, neredeyse her eğitim seviyesindeki katılımcıya ulaşılmış olduğu görülmektedir. Bu durum da araştırma sonuçları açısından önemlidir. Bununla birlikte, katılımcılar arasında ön-lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora düzeylerinden herhangi birinden diploması olan üniversite mezunu sayısının toplamda %51,1'yi bulması dolayısıyla, örneklemin en azından eğitim durumu dağılımı açısından Türkiye geneline dair temsiliyet kabiliyeti zayıf olarak kabul edilebilir. Zira OECD 2016 yılı verilerine göre, Türkiye'de 25-64 yaş arası nüfusta yükseköğretimden mezuniyet oranı toplamda %19 olarak saptanmıştır. (Eğitim Bir Sen, 2018: 56). Dolayısıyla çalışma niceliksel bir araştırma olarak tasarlanmış olsa da, niceliksel araştırmaların yaygın eğilimi olan geniş bir evrene genellenebilme niteliğinin, araştırmada görüşlerine başvurulmuş örneklem için geçerli olmadığı altını çizmek gerekir.

Tablo 3.4: Katılımcıların medeni durum dağılımı

	<i>f</i>	%
Evli	139	44,4
Bekâr	143	45,7
Boşanmış	31	9,9
Toplam	313	100

Tablo 3.4'e göre, ankete katılım sağlayan bireyler arasında evli olanlar, grubun %44,4'ünü meydana getirmektedir. Bunun yanında bekâr bireylerin sayısı ile evli bireylerin sayısı arasında büyük bir fark olmadığı görülmektedir. Zira, bekâr katılımcılar

örneklemenin %45,7'sini oluşturmaktadır. Boşanmış bireylerin oranı ise %9,9'dur. Cinsiyetle ilgili verilerde olduğu gibi, medenî durumun da müzik tercihleriyle doğrudan bir ilgisi olduğu düşünülmemekle birlikte, bu veri de katılımcıların profili hususunda bir diğer bilgi notu olarak değerlendirilmelidir.

Tablo 3.5: Katılımcıların hayatlarının büyük bölümünü geçirdikleri yer dağılımı

	<i>f</i>	%
Köy	23	7,3
Kasaba	11	3,5
İlçe	44	14,1
Şehir	182	58,1
Büyükşehir	53	16,9
Toplam	313	100

Katılımcılara müzik beğenilerini etkileyebilecek muhtemel çevresel etmenlerden biri olarak, hayatlarının büyük bölümünü geçirdikleri yerler de sorulmuştur. Buna dair dağılımı ortaya koyan tablo 3.5'e göre, araştırmaya katılım sağlayan bireylerin çoğunluğunun yaşamının büyük bölümünü şehirde geçirdiği görülmektedir. Söz konusu bireyler %58,1 gibi büyük bir orana karşılık gelmektedirler. Sıralamayı %16,9 ile yaşamının çoğunu büyükşehirde yaşamış kişiler takip etmektedir. Öte yandan, yaşamının büyük bölümünü ilçede geçirmiş olanların oranı %14,1; köyde geçirmiş olanların oranı %7,3'tür. En düşük oranı ise, kasabada yaşamış olan %3,5 oranındaki bireyler oluşturmaktadır.

Tablo 3.6: Katılımcıların okuduğu ilk ve orta dereceli okul dağılımı

	<i>f</i>	%
Köy/kasaba okulları	85	27,6
Şehirdeki devlet okulları	213	68,1
Özel okullar	10	3,2
Toplam	308	98,4

Bir önceki veri setiyle birlikte, eğitim alınan ilk ve orta dereceli okullara dair bilgiler de, farklı okullarda verilen eğitimin muhtemel nitelik farkı dolayısıyla, bireylerin müzik tercihlerini etkileyip etkilemediğini görebilmek açısından araştırmacıya önemli bir imkân sağlarlar. Tablo 3.6'ya göre, katılımcılar arasında okuduğu ilk ve orta dereceli okulların köy/kasaba olduğunu belirten bireyler, örneklemenin %27,6'sını oluşturmuştur. Söz konusu okulların şehir merkezindeki devlet

okulları olduğunu belirtenler de, %68,1 oranıyla büyük çoğunluğu oluşturmaktadır. İlk ve orta dereceli eğitimi özel okulda alan katılımcıların oranı ise, %3,2'dir. Katılımcıların %1,6'sı ise soruya herhangi bir yanıt vermemişlerdir.

3.4.2. Sosyo-ekonomik statüye dair veriler

Çalışmanın bu kısmında ise, katılımcıların sosyo-ekonomik statülerine dair, bir önceki kısımda da belirtildiği üzere, Kalaycıoğlu vd. (2010) tarafından geliştirilen Sosyo-Ekonomik Statü endeksini baz alarak toplanmış olan veriler ve bunlara dair değerlendirmeler yer almaktadır. Bu doğrultuda, katılımcılara, meslekleri, aylık gelir durumları ve sosyo-ekonomik statülerini ortaya koyabileceği varsayılan konut ve eşya sahipliğine dair çeşitli sorular sorulmuştur. Bunlardan eşya sahipliğiyle ilgili hazırlanan sorularda, doğrudan müzik tercihlerini etkileyebileceği düşünülmeyen eşyalar (buzdolabı, çamaşır makinesi, vb.) kapsam dışı bırakılmıştır. Son olarak, katılımcıların kendilerini hangi statü grubuna yerleştirdiklerine dair görüşlerini öğrenebilmek için de, kişilerin sosyo-ekonomik durumlarına dair kendi öznel değerlendirmelerinin dâhil edildiği belirtilmelidir.

Tablo 3.7: Katılımcıların meslek dağılımı

	<i>f</i>	%
Memur	72	23
İşçi	76	24,3
Serbest Meslek	17	5,4
Küçük Esnaf	17	5,4
Orta/Büyük İşveren	3	1
Çiftçi	2	0,6
Ev Hanımı	41	13,1
Emekli	45	14,4
Öğrenci	13	4,2
İşsiz	22	7
Diğer	5	1,6
Toplam	313	100

Tablo 3.7.'den hareketle, araştırmaya katılım sağlayan bireyler arasında %24,3 oranla işçi grubunun ağırlıklı olduğu görülmektedir. İşçilerin hemen ardından %23 oran ile memurlar, %14,4 oran ile emekliler, %13,1 oran ile ev hanımları sıralamayı takip etmektedir. Serbest meslek sahipleri ise katılımcıların %5,4'ünü oluşturmaktadır. Katılımcıların %7'sinin işsiz olduğunu belirttiğini görmekteyiz. Öğrenciler ise,

örneklemin %4,2'sini oluşturmaktadır. Ayrıca küçük esnaf, katılımcıların %5,4'ini, orta/büyük işverenler de %1'ini oluşturmaktadır. Çiftçilerden oluşan grup örneklemin %0,6'sına karşılık gelirken, %1,6 oranlık bir grup, mesleğini “diğer” olarak tanımlamıştır.

Tablo 3.8: Katılımcıların aylık gelir durum dağılımı

	<i>f</i>	%
500 TL'den az	13	4,2
501-1500 TL	13	4,2
1501-2500 TL	106	33,9
2501-5000 TL	142	45,4
5001-10000 TL	22	7
10000 TL+	17	5,4
Toplam	313	100

Ankete katılım sağlayan bireylerin ailelerinin ortalama gelir durumları ile ilgili verdiği bilgilere bakıldığında; Tablo 3-8.'e göre, evlerine giren toplam aylık geliri 500 TL'den az olan ve 501-1500 TL arasın olan katılımcıların örnekleme %4,2'şerlik alanları kapladıkları görülmektedir. Aylık toplam geliri 1501-2500 TL arası olan bireyler grubun %33,9'unu oluşturmaktadır. Aylık toplam geliri 2501-5000 TL arası olan katılımcılar grubun %45,4'ünü kapsamaktadır. Aylık toplam gelirinin 5001-10000 TL arası olduğunu söyleyen kişiler ise, örneklem grubunun %7'sini meydana getirmektedir. Geliri 10000+ olan katılımcıların oranı da %5,4'tür.

Tablo 3.9: Yaşanan evin mülkiyet dağılımı

	<i>f</i>	%
Kendilerine ait	183	58,5
Lojman	14	4,5
Kira	116	37,1
Toplam	313	100

Tablo 3.9:'e bakıldığında, katılımcılar arasında kendisine ait evi olan grubun yüksek bir orana sahip olduğu görülmektedir. Kendine ait evi olan örneklem grubunun %58,5'ini meydana getirmektedir ve bu katılımcılar 183 kişiden meydana gelmektedir. Kirada oturan katılımcıların oranı ise %37,1'dir. Söz konusu katılımcılar 116 kişiden meydana gelmektedir. Bunların dışında lojmanda oturan katılımcılar da grubun %4,5'ini oluşturmaktadır ve lojmanda oturan katılımcılar örneklemin en az kesimini oluşturan 14

kişiden meydana gelmektedir. Söz konusu soruyu tüm katılımcılar cevaplamış, boş bırakan katılımcı olmamıştır.

Katılımcıların yaşadıkları evin mülkiyet durumu, sosyo-ekonomik düzey saptama anlamında oldukça önemlidir. Günümüz koşullarında kira ödemek, kazanılan paranın hiç de azımsanamayacak bir bölümünün oturlan eve karşılık olarak verilmesi demektir. Aylık gelir düzeyi, aynı zamanda bireyin ve ailesinin hayat standartlarını da belirlemektedir. Yani kira ödemek zorunda olmayan bireylerin kendilerine ayırdıkları maddi imkan daha fazladır. Bu durumda aile bütçesi için, yaşanan evin mülkiyeti oldukça önemlidir. Hayat standartları ne kadar elverişli olursa, bireylerin de beğenilerinde bir o kadar seçici olduğu varsayılabilir. Başka bir deyişle, yaşam standardı yüksek birey, müzik albümleri almaya ya da ücretli konserlere gitmeye de hem vakit hem de bütçe ayırma lüksüne sahip olabilen birey anlamına gelmektedir.

Tablo 3.10: Sahip olunan eşya dağılımı

Eşya	Var		Yok	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Derin dondurucu	156	49,8	157	50,2
Bulaşık makinesi	284	90,7	29	9,3
Uydulu ve kablolu TV	199	63,6	114	36,4
Akıllı telefon	278	88,8	35	11,2
CD'li müzik seti	46	14,7	567	85,3
DVD oynatıcı	48	15,3	265	84,7
Bilgisayar	238	76	74	24
İnternet bağlantısı	228	72,8	85	27,2
LCD/LED TV	243	77,6	70	22,4
Özel otomobil	200	63,9	113	36,1
Ev (daire)	169	54	144	46
Yazlık ev	44	14,1	269	85,9
Yayla evi	36	11,5	277	88,5

Ankete katılan bireylerin sosyo-ekonomik statülerini belirlemek amaçlı sorulan sorulardan birisi olan “sahip olunan eşyalar” sorusuna verilen cevaplara bakıldığında; en az bir uydulu ve kablolu TV’ye sahip katılımcıların oranının %63,6; akıllı telefona sahip olanların oranının %88,8; CD’li müzik setine sahip olanların oranının %14,7; DVD oynatıcıya sahip olanların oranının %15,3; bilgisayara sahip olanların oranının %76; internet bağlantısına sahip olanların oranının %72,8; lcd/led tv’ye sahip olanların oranının %77,6; özel otomobile sahip olanların oranının ise %63,9 olduğu anlaşılmaktadır. Bu yanıtlar ışığında, katılımcıların büyük bir çoğunluğunun evde,

işyerinde, dışarıda ya da arabada müzik dinleyebileceği en az bir araca sahip olduğu tahmin edilebilir. İzleyen kısımda sorulan sorular ile katılımcıların müzik dinlemek için bunlardan en çok hangi araçları kullandığına dair de genel bir değerlendirme yapabilmeyi sağlayan veriler paylaşılmıştır.

Tablo 3.11: Katılımcıların maddi durum dağılımı

	<i>f</i>	%
Yoksul	44	14,1
Orta halli	235	75,1
Zengin	34	10,9
Toplam	313	100

Ankete katılan bireylerin kendi maddi durumlarını nasıl değerlendirdikleri hakkındaki soruya verdikleri yanıtlara göre; maddi durumunu “yoksul” olarak tanımlayan katılımcılar örneklemin %14,1’ini oluşturmaktadırlar. Maddi durumunu “orta halli” olarak nitelendiren katılımcılar ise örneklem grubunun %75’ini meydana getirmektedir. Maddi durumunu “zengin” olarak tanımlayan bireyler de grubun %10,9’una tekabül etmektedir.

Katılımcıların sosyo-ekonomik statülerine dair buraya kadar paylaşılan veriler ışığında, örnekleme dair genel bir tablo oluşmaktadır. Buna göre, her ne kadar aylık geliri 5000 TL ve üstünde olanların oranı toplamda %12,4’yi geçmese de, gerek katılımcıların yarısından fazlasının kendi evinde oturuyor olmaları, gerek eşya sahipliğine dair oranlar, gerekse de kendilerine dair değerlendirmeleri ışığında, örneklemin büyük ölçüde “orta sınıf” olarak nitelendirilebilecek bireylerden oluştuğu söylenebilir. Bu oranların Türkiye geneliyle kıyaslanması durumunda ise, yine eğitim durumunda olduğu gibi, örneklemin genellenebilirlik kapasitesinin düşük olduğu ortaya çıkmaktadır.

3.4.3. Müzik Tercihlerine Dair Veriler

Ankete katılım sağlayan bireylerin müzik tercihlerine dair bilgiler edinmek amacıyla; dinlemeyi tercih ettikleri müzik türleri, bu müzik türünü seçerken birilerinden

etkilenip etkilenmeme durumu, beğendiği müzik türünün çevresiyle benzerlik gösterip göstermeme, müziksel faaliyetlere vakit ayırma durumu gibi unsurlar incelenmeye çalışılmıştır. Bu kısım, sorulara verilen yanıtlar ışığında, katılımcıların müzik tercihlerine dair genel bir değerlendirme yapmayı mümkün kılacak verilerin derlenmesinden oluşmaktadır.

Tablo 3.12: Katılımcıların müzik dinleme sıklığı dağılımı

	%
Her fırsat bulduğumda	54
Sadece yolculukta	6,4
Ders çalışırken/iş yaparken	7
Yalnız kaldığım zamanlarda	6,4
Radyoda/TV’de denk geldikçe	18,5
Müzik dinlemek aklıma bile gelmez	7,7
Toplam	100

Tablo 3-12.’e bakıldığında, katılımcıların %54’ünün her fırsat bulduğunda müzik dinlemeye vakit ayırdığı görülmektedir. Sadece yolculukta müzik dinlemeye vakit ayıranlar ve yalnız kaldığı zamanlarda müzik dinleyenler ise her ikisi de %6,4 oranında olmak üzere eşit dağılmıştır. Ders çalışırken ya da iş yaparken müzik dinlemeyi tercih edenlerin oranı %7’dir. Radyo veya televizyonda denk geldikçe müzik dinleyen katılımcılar, örneklemin %18,5’ini oluşturmaktadır. “Müzik dinlemek aklıma bile gelmez” yanıtını veren katılımcılar ise grubun %7,7 sini meydana getirmektedir. O halde; bu verilere dayanarak katılımcıların %92,3’ünün müzik dinlemeye herhangi bir şekilde vakit ayırmakta olduğu sonucuna varılabilir. Oransal olarak müzik dinleme sıklığının, her fırsat bulduğumda seçeneğinde yoğunlaşmış olması, bireylerin hayatlarının her anında müziğe yer vermeye çalıştıklarının bir göstergesi olabilir.

Tablo 3.13: En sevilen yerli müzik türü dağılımı

	%
Türk Halk Müziği/Türkü	26,5
Arabesk/Fantezi	13,7
Pop	26,5
Türk Sanat Müziği	11,2
Dini/Tasavvufi	3,5
Özgün Müzik	1
Rock/Metal	7,7
Rap	4,8
Diğer	4,8

İnsanlar birbirinden farklı birçok müzik türünü beğenebilmektedir. Ancak burada en sevilen türü belirlemek amaçlanmıştır. Tablo 3-13.'te görüldüğü üzere; ankete katılan bireyler arasında en çok sevilen yerli müzik türleri olarak Türk halk müziği/türkü ve pop müzik seçenekleri eşit olarak tercih edilmiştir. Bunların yanı sıra, %13,7'lik oranında katılımcının en çok sevdiği yerli müzik türünün arabesk/fantezi müzik; %11,2'sinin ise, Türk sanat müziği olduğu görülmektedir. Rock/metal müzik dinlemeyi tercih eden bireylerin örnekleme yer aldığı oran %7,7; dini/tasavvufi müziği tercih eden bireylerin oranı ise %3,5'tir. Rap müzik dinlemeyi tercih edenler ve dinlediği yerli müzik türünün “diğer” müzik türlerinin arasında olduğunu söyleyen grup da eşit oranda olup, örneklemin %4,8'erlik kısmında yer almaktadır. Son olarak yerli özgün müzik türünü dinlemeyi tercih eden bireyler, %1'lik oranla grubun en küçük kesimini meydana getirmektedir. diyebiliriz. Soruya herhangi bir yanıt vermeyenlerin oranı ise %0,3'tür.

Tablo 3.14: Yabancı müzik dinleme dağılımı

	%
Her zaman dinlerim	16,9
Bazen dinlerim	26,5
Nadiren dinlerim	17,9
Hiç dinlemem	37,7
Yanıt vermeyenler	1,0
Toplam	100

“Yabancı müzik dinler misiniz?” sorusuna, katılımcıların verdikleri cevaplar doğrultusunda meydana gelen verilere bakıldığında %37,7'li bir grup katılımcının “hiç dinlemem” yanıtını verdiğini görülmektedir. Katılımcıların %26,5'i “bazen dinlerim”, %17,9'u “nadiren dinlerim” ve %16,9'u “her zaman dinlerim” yanıtlarını vermiştir. Katılımcıların %1'i ise bu soruya herhangi bir yanıt vermemiştir.

Tablo 3.15: En sevilen yabancı müzik türü dağılımı

	%
Yabancı pop	37,1
Yabancı rock/metal	5,8
Rap	4,8
Blues/caz	4,8
Klasik Batı müziği	1,3
Dünya müziği/Yabancı etnik müzik	0,6
Diğer	7,9
Yanıt vermeyenler	37,7
Toplam	100

Katılımcılardan dinlediği yabancı müziğin türünün yabancı pop müzik olduğunu belirtenler örneklem grubunun %37,1'ini; yabancı rock/metal dinlediğini söyleyenler %5,8'ini; klasik Batı müziği türünü dinleyenler %1,3'ünü; dünya müziği/yabancı etnik müzik türünü dinleyenler de %0,6'sını oluşturmaktadır. Dinlediği yabancı müziğin türünü “diğer” olarak işaretleyen katılımcılar ise grubun %7,9'unu meydana getirmektedir. Bunların yanı sıra yabancı rap müzik türü ve blues/caz müzik türü dinleyen katılımcı oranları %4,8'erlik oranla eşit dağılım göstermektedir. Ankete katılım sağlayanlardan %37,7'si ise, soruyu boş bırakmışlardır.

Tablo 3.16: Katılımcıların müzik seçiminde dikkat ettikleri unsurlar

	%
Kulağa hoş gelmesine	52,1
Popüler olmasına	6,4
Sanatsal değerine	14,1
Sözlerine	12,1
İcra eden kişiye	7,7
Herhangi bir şeye dikkat etmem	7,7
Toplam	100

Araştırmaya katılan bireylerden alınan yanıtlar doğrultusunda, katılımcıların %52,1'inin müzik tercihinde müziğin kulağa hoş gelmesinin etkili olduğunu belirttiği görülmektedir. Katılımcıların %14,1'i müziğin sanatsal değerine göre müzik türünü seçtiğini; %12,1'i müziğin sözlerine göre müzik türünü seçtiğini; %7,7'si müziği icra eden kişiye göre müzik türünü seçtiğini; %6,4'ü müziğin popülerliğine göre müzik türünü seçtiğini belirtmiştir. Müzik tercihinde herhangi bir şeye dikkat etmediğini söyleyen katılımcıların oranı ise %7,7'dir.

Tablo 3.17: Katılımcıların müzik dinleme araçları tercih dağılımı

	%
Kasetçalardan	0,6
CD çalardan	4,8
Radyodan	24,3
Televizyondan	22,4
Telefondan	42,2
Bilgisayardan	5,8

Tablo 3-17.'deki verilere bakıldığında, katılımcılar arasında günlük hayatlarında telefon aracılığı ile müzik dinleyenlerin grubun %42,2'sini meydana getirdiği görülmektedir. Telefon ile müzik dinleyen katılımcıların oranının bu denli çok olmasının nedeni olarak, günümüzde teknolojinin ilerlemesiyle beraber akıllı cep telefonlarının televizyon, radyo, bilgisayar, müzik çalar gibi birçok işlevi görebilmesi ve oldukça yaygın kullanılması gösterilebilir. Popüler kültürün sosyal ağlarla çok daha hızlı ve etkili bir şekilde yaygınlaştığı da göz önünde bulundurularak, popüler müzik türlerinin birçok işlevselliği olan akıllı telefonlar aracılığı ile yayılması ve akıllı telefonların bu tür müziklere kolay erişim sağlaması yönünden bu sonuç şaşırtıcı değildir. Günümüzde akıllı cep telefonuna sahip olma yaşı her geçen gün azalmaktadır. Bu durum da akıllı cep telefonlarının kullanımının artışında önemli bir etmendir. Telefon dışında verilen yanıtlar doğrultusunda; müzik dinleme aracı olarak radyoyu tercih eden katılımcıların oranı %24,3; televizyonu tercih eden katılımcıların oranı %22,4; bilgisayarı tercih eden katılımcıların oranı %5,8 olarak; CD çaları tercih eden katılımcıların oranı %4,8; ve kasetçaları tercih eden katılımcıların oranı ise 0,6 olarak belirlenmiştir. Özellikle kasetçalar ve CD çalarlardan müzik dinleme oranlarının az olma sebeplerinden birisinin de yine teknolojinin gelişimi ile birlikte telefon, bilgisayar ve internet üzerinden müzik içeriklerine erişimin hayli kolay ve yaygın hale gelmesi olduğu varsayılabilir.

Tablo 3.18: Katılımcıların müziksel beğenilerinde etkilenilenler dağılımı

	%
Aile	15
Arkadaşlar	30
Akrabalar	4,2
Hiç kimse	50,8
Toplam	100

Ankete katılım sağlayan örneklem grubunda müzik beğenisi açısından hiç kimsenin etkisi altında kalmadığını söyleyen katılımcıların oranı %50,8 gibi bir orandır. Müzik tercihinde arkadaşlarının etkisi olduğunu belirtenlerin oranı %30; ailesinin etkisi olduğunu ifade edenlerin oranı %15; akrabalarının etkisi olduğunu söyleyenlerin oranı ise %4,2’dir.

Tablo 3.19: Katılımcıların müzik kaseti/CD’si alma dağılımı

	%
Evet	64,5
Hayır	34,5
Yanıt vermeyenler	1,0
Toplam	100

Ankete katılım sağlayan bireyler arasında, kendilerine yöneltilen “hayatınızda hiç müzik kaseti veya CD’si satın aldınız mı?” sorusuna “evet” yanıtını verenlerin oranı %64,5 olarak belirlenmiştir. Bu durumda araştırmaya katılan bireylerin büyük çoğunluğunun, farklı sıklıklarla da olsa bütçesinde müzik kaseti veya CD’si alacak payı ayırdığı sonucuna varılabilir. Söz konusu soruya “hayır” yanıtını veren katılımcıların oranı ise %34,5’tir. Katılımcıların %1’i ise bu soruya herhangi bir yanıt vermemiştir.

Tablo 3.20: Katılımcıların ilk müzik albümünü aldıkları yaş dağılımı

Yaş aralığı	%
16-23 yaş	47,3
24-29 yaş	14,7
30-39 yaş	3,2
40 yaş+	1,3
Yanıt vermeyenler	33,5
Toplam	100

Tablo 3.20’de görüldüğü üzere, katılımcıların ilk müzik albümlerini aldıkları yaşın, %47,3 oranıyla 16-23 yaş aralığı olduğu saptanmıştır. Bu durum bizi, katılımcıların genç yaşlarda -o dönemde kendi gelirlerini kazanıp kazanmadığına bakılmaksızın- bütçelerinden bir kısmını müzik albümlerine ayırma oranının, ilerleyen yaşlara nazaran çok daha fazla olduğu sonucuna ulaştırmaktadır. İlk müzik albümünü 24-29 yaş aralığında satın alan bireyler, grubun %14,7’sini; 30-39 yaş aralığında satın alan bireyler ise grubun %3,2’sini meydana getirmektedir. İlk albümünü 40 yaşın üzerinde edinen bireylerin ortalaması ise %1,3 olarak belirlenmiştir. Bu soruya yanıt

vermeyenler ise %33,5 gibi yüksek bir orandadır. Bu durum ise, bu kesimin şimdiye dek herhangi bir müzik albümü satın almadığını düşündürmektedir.

Tablo 3.21: Katılımcıların ilk satın aldıkları albümün müzik türü dağılımı

İlk alınan müzik albüm türü	%
Halk müziği/türkü	14,4
Arabesk/fantezi	9,3
Yerli pop	21,1
Yabancı pop	4,2
Türk sanat müziği	3,8
Dini/tasavvufi	0,6
Özgün müzik	1,0
Yerli rock/metal	3,2
Yabancı rock/metal	2,9
Rap	3,5
Blues/Caz	0,6
Klasik Batı müziği	0,6
Diğer	1,3

Bir önceki soruyla ilişkili biçimde, katılımcıların ilk satın aldıkları albümlerin türlerinin ne olduğu sorusuna verilen yanıtların dağılımına bakıldığında, %21,1 oran ile en fazla yerli pop müzik türünde albümün tercih edildiği görülmektedir. Bunu, %14,4 oranla halk müziği/türkü tarzı albümler; %9,3 oranla arabesk/fantezi türü albümler; %4,2 oranla yabancı pop türü albümler; %3,8 oranla Türk sanat müziği albümleri; %3,5 oranla rap müzik; %3,2 oranla yerli rock/metal türü albümler; %2,9 oranla yabancı rock/metal türü albümler izlemiştir. Bunların yanı sıra satın aldığı ilk müzik albümünün türünü “diğer” olarak belirten katılımcıların oranı %1,3’tür. İlk müzik albümü tercihini özgün müzik türünden yana kullanan katılımcıların oranı %1 iken; ilk satın aldıkları albümün dini/tasavvufi; blues/caz; ve klasik Batı müziği türünde olduğunu belirten katılımcıların her birinin oranı ise eşit biçimde %0,6’dır.

Tablo 3.22: Katılımcıların internetten MP3 ya da albüm satın alma dağılımı

	%
Evet	35,1
Hayır	60,1
Yanıt vermeyenler	4,8
Toplam	100

Tablo 3.22’den yola çıkarak, katılımcıların internet üzerinden MP3 şarkı ya da albüm alıp almadıkları sorularına verilen yanıtlara bakıldığında; “evet” yanıtı veren katılımcıların oranının %35,1 olduğu görülmektedir. İnternette MP3 şarkı veya albüm

satın almayan katılımcıların oranı ise %60,1 olarak belirlenmiştir. Bu soruya yanıt vermeyen bireyler de grubun %4,8'ini meydana getirmektedir.

Tablo 3.23: Katılımcıların internetten satın aldıkları albümün/MP3'ün müzik türü dağılımı

	%
Halk müziği/türkü	4,5
Arabesk/fantezi	4,2
Yerli pop	11,5
Yabancı pop	2,2
Dini/tasavvufi	0,6
Özgün müzik	1,6
Yerli rock/metal	1,9
Yabancı rock/metal	1,9
Rap	4,5
Blues/Caz	1,9
Diğer	1,3
Yanıt vermeyenler	63,9
Toplam	100

Katılımcıların internet üzerinden satın aldıkları MP3 ya da albüm türleri dağılımına bakıldığında, %11,5 oranı ile en çok yerli pop müzik türünün tercih edildiği görülmektedir. Bunu %4,5 oranla halk müziği/türküler; ve aynı oranla (%4,5) rap müzik izlemektedir. İnternet üzerinde satın alınan müzik türleri arasında arabesk/fantezi türünün oranı %4,2 iken; blues/caz ve yerli ve yabancı rock/metal türlerinin oranları (%1,9) eşittir. Bunlara ek olarak, yabancı pop müzik türünün oranı %2,2 olarak; özgün müziğin oranı %1,6 olarak; dini/tasavvufi müzik türünün oranı ise %0,6 olarak belirlenmiştir. İnternet üzerinden alınan müzik türünü “diğer” olarak tanımlayan katılımcılar ise grubun %1,3'ünü meydana getirmektedir. Söz konusu soruyu boş bırakan katılımcılar ise grubun %63,9'unu oluşturmaktadır.

Tablo 3.24: Katılımcıların internetten MP3 ya da müzik albümü alma sıklığı dağılımı

	%
Ayda en az bir kere alırım	13,7
Yılda en az bir kere alırım	16
Yıllardır almıyorum	10,9
Yanıt vermeyenler	59,4
Toplam	100

Katılımcıların internet üzerinden MP3 şarkı ya da albüm satın alma sıklığına bakıldığında ayda en az bir defa satın alan katılımcıların oranının %13,7 olduğu; yılda en

az bir kere satın alan katılımcıların oranının ise %16 olduğu görülmektedir. İnternet üzerinden ayda en az bir defa müzik albümü veya MP3 şarkı satın alan bireylerin oranının, ayda en az bir defa normal yollarla albüm satın alan bireylerin oranından (%5,4) fazla olduğu görülmektedir. Bu durum internet üzerinden alış-verişin daha kolay olmasıyla ilişkilendirilebilir. Yıllardır internet üzerinden müziğe dair bir şey satın almadığını belirten katılımcıların oranı ise %10,9'dur. Bu soruyu boş bırakan katılımcılar ise grubun %59,4'ünü oluşturmaktadır.

Tablo 3.25: Katılımcıların hayatları boyunca en az bir ücretli konsere/müzik dinletisine gitme dağılımı

	%
Evet	55,6
Hayır	40,6
Yanıt vermeyenler	3,8
Toplam	100

Katılımcıların hayatları boyunca en az bir ücretli konser ya da müzik dinletisine gitme oranı %55,6 iken; hiçbir ücretli konser ya da müzik dinletisine gitmemiş olanların oranı ise %40,6'dır. Bu durum kişilerin ekonomik durumlarının yetersizliği ile ilgili olabileceği gibi; günümüzde teknolojik aletlerin yaygınlığı ve işlevselliğinden de kaynaklanıyor olabilir. Gerçekten de, artık canlı müzik performanslarına televizyon, bilgisayar yahut akıllı cep telefonları aracılığıyla kolayca ulaşılmaktadır. Bu soruya yanıt vermeyenler ise grubun %3,8'ini oluşturmaktadır.

Tablo 3.26: Katılımcıların gittiği konser sayısı dağılımı

	%
1 kere gittim	13,1
2-5 kere gittim	35,5
5'ten fazla gittim	27,5
Yanıt vermeyenler	23,9
Toplam	100

Katılımcılara, ücretli ya da ücretsiz olarak diye belirtmeksizin hayatları boyunca kaç konsere gittikleri sorulduğunda, %13,1'inin 1 defa gittiği; %35,5'inin 2 ila 5 kez gittiği; %27,5'inin ise 5'ten fazla gittiği sonucu görülmektedir. Soruyu yanıtsız bırakanlar ise, örneklem grubunun %23,9'unu oluşturmaktadır.

Tablo 3.27: Katılımcıların konser/müzik dinletisine gitme sıklık dağılımı

	%
Ayda en az bir kere alırım	8,6
Yılda en az bir kere alırım	28,8
Yıllardır almıyorum	36,7
Yanıtız bırakanlar	25,9
Toplam	100

Tablo 3.27’ a göre, araştırmaya katılım sağlayan bireylerin %8,6’sının ayda en az bir defa konser ya da müzik dinletisine gitmeye bütçe ve zaman ayırabildiği görülmektedir. Katılımcıların %28,8’i yılda en az bir defa konser ya da müzik dinletisine giderken; %36,7’si yıllardır böyle bir etkinliğe katılmadığını belirtmektedir. %25,9 oranındaki katılımcı ise soruya herhangi bir cevap vermemiştir.

Tablo 3.28: Katılımcıların müzik aleti çalma dağılımları

	%
Çalıyorum	14,1
Çalmıyorum	35,5
Çalmıyorum ama çok isterim	48,9
Yanıt vermeyenler	1,6
Toplam	100

Araştırma esas olarak müzik dinleme ve tüketme tercihleri üzerine yoğunlaşıyor olsa da, katılımcıların müzikle ilişkilerine dair ekstra bilgi verebileceği düşüncesiyle, herhangi bir müzik aleti çalıp çalmadıkları da sorulmuştur. Tablo 3-28.’de görüldüğü üzere, herhangi bir müzik aleti çalabilenler, örneklemin %14,1’ini meydana getirmektedir. Herhangi bir müzik aleti çalmadığını belirten katılımcılar ise, %35,5 oranındadır. Herhangi bir müzik aleti çalmayan ancak çalmayı çok istediğini belirtenler de, %48,9’luk bir oranla çoğunluğu oluşturmaktadır. %1,6’lık bir oran ise, soruya herhangi bir yanıt vermemiştir.

3.4.4. Sosyo-Ekonomik Statü ile Müzik Tercihleri Arasındaki İlişkiye Dair Veriler

Tablo 3.29: Yaşa göre müzik dinleme sıklık dağılımı

Yaş Aralığı	Müzik dinleme sıklığı					
	Her fırsatta	Sadece yolculukta	Ders çalışırken/iş yaparken	Yalnız kaldığım da	TV’de denk gelince	Müzik aklıma bile gelmez
16-23	%22,5	%0	%13,6	%10	%1,7	%0
24-29	%20,7	%20	%22,7	%40	%3,4	%4,2
30-39	%28,4	%25	%22,7	%15	%8,6	%25
40-49	%18,9	%5	%13,6	%10	%41,4	%33,3
50-59	%3	%50	%22,7	%25	%37,9	%37,5
60+	%6,5	%0	%4,5	%0	%6,9	%0

Tablo 3-29. için chi-square testi uygulandığında $p=0,00$ olduğu görülmüştür. $P<0,05$ olduğu için yaş ile müzik dinleme sıklığı arasında anlamlı bir ilişki kurulabilmektedir. Yaş aralığına göre müzik dinleme sıklığı tercihlerine bakıldığında, 16-23 yaş arası katılımcıların %22,5’inin her fırsatta müzik dinlemeyi tercih ettiği, 24-29 yaş arası katılımcıların %40’ının yalnız kaldığı zamanlarda müzik dinlemeyi tercih ettiği, 30-39 yaş arası katılımcıların %28,4’ünün her fırsat bulduğunda müzik dinlemeyi tercih ettiği, 40-49 yaş arası katılımcıların %41’inin radyo ya da TV’de denk geldikçe müzik dinlediği, 50-59 yaş arası katılımcıların %50’sinin yalnızca yolculuk yaparken müzik dinlemeyi tercih ettiği ve 60+ katılımcıların %6,9’unun radyo ya da TV’de denk geldikçe müzik dinlemeyi tercih ettiği görülmektedir. Bu verilere bakıldığında, farklı yaşlardaki bireylerin müzik dinleme sıklıklarının da farklılaştığı görülmektedir, o halde yaş unsuru, müzik dinleme sıklığını etkilemektedir denilebilir.

Tablo 3.30: Gelir durumuna göre müzik dinleme sıklık dağılımı

Ailenin aylık toplam geliri	Müzik dinleme sıklığı					
	Her fırsatta	Sadece yolculukta	Ders çalışırken/iş yaparken	Yalnız kaldığımda	TV’de denk gelince	Müzik aklıma bile gelmez
500 TL’den az	%2,4	%15	%4,5	%0	%5,2	%8,3
501-1500 TL	%6,5	%0	%9,1	%0	%0	%0
1501-2500 TL	%30,2	%25	%27,3	%50	%39,7	%45,8
2501-5000 TL	%45	%50	%50	%40	%44,8	%45,8
5001-10000 TL	%8,9	%10	%0	%5	%6,9	%0
10000 TL+	%7,1	%0	%9,1	%5	%3,4	%0

Araştırmaya katılım sağlayan bireylerin, ailelerinin aylık toplam geliri ile bireylerin müzik dinleme sıklığı oranlarına bakıldığında; aylık geliri 500 TL'den az olan katılımcıların %15'inin en sık yolculukta müzik dinlemeyi tercih ettiği görülmektedir. Aylık geliri 501-1500 TL olan katılımcıların genel olarak müzik dinleme oranlarının düşük olmasının yanı sıra, en sık ders çalışırken ya da iş yaparken müzik dinlemeyi tercih ettikleri görülmektedir. Aylık geliri 1501-2500 TL olan katılımcıların %50'sinin yalnız kaldığında müzik dinlemeyi tercih ettiği görülse de %45,8'i müzik dinlemek aklına bile gelmez yanıtını vermiştir. Aylık geliri 2501-5000 TL olan katılımcıların çoğunluğu ders çalışırken/iş yaparken ya da sadece yolculukta müzik dinlemeyi tercih ettiğini belirtirken, azımsanamayacak kısmı da müzik dinlemenin aklına bile gelmediğini söylemektedir. Aylık geliri 5001-10000 TL olan katılımcılar genel olarak her fırsatta ve yolculuk yaparken müzik dinlediklerini belirtirken, aylık geliri 10000+ olan katılımcılar ders çalışırken/iş yaparken müzik dinlemeyi tercih ettiğini belirtmiştir.

Tablo 3.31: Eğitim durumuna göre müzik dinleme sıklık dağılımı

Eğitim durumu	Müzik dinleme sıklığı					
	Her fırsatta	Sadece yolculukta	Ders çalışırken/iş yaparken	Yalnız kaldığımda	TV'de denk gelince	Müzik aklıma bile gelmez
Okur-yazar değil	%3	%0	%0	%0	%0	%16,7
İlkokul	%2,4	%5	%22,7	%0	%25,9	%25
Ortaokul	%7,7	%10	%13,6	%0	%29,3	%8,3
Lise	%20,7	%25	%36,4	%50	%22,4	%20,8
Yüksekokul	%14,2	%25	%0	%0	%6,9	%16,7
Üniversite	%49,7	%10	%18,2	%35	%15,5	%8,3
Yüksek	%2,4	%25	%9,1	%15	%0	%4,2
Lisans/Doktora						

Katılımcıların eğitim düzeylerine göre müzik dinleme sıklıklarına bakıldığında, eğitim seviyesi düşük olan katılımcıların genel olarak müzik dinleme sıklıklarının da düşük olduğu görülmektedir. Eğitim seviyesi üniversite olan katılımcıların büyük oranda her fırsat bulduğunda müzik dinlemeye vakit ayırdıkları sonucuna varılmaktadır. O halde eğitim seviyesi ile müzik dinleme sıklığı arasında doğru orantılı bir ilişki vardır denilebilir.

Chi-square testi uygulandığında, $p=0,00$ sonucu görülmüştür. $P<0,05$ olduğundan, katılımcıların eğitim düzeyleri ile müzik dinleme sıklıkları arasında

anlamlı bir ilişki vardır denilebilir. Yani farklı eğitim düzeylerine ait katılımcıların, farklı sıklıklarda müzik dinledikleri görülmüştür.

Tablo 3.32: Medeni durumuna göre müzik dinleme sıklık dağılımı

Medeni durum	Müzik dinleme sıklığı					
	Her fırsatta	Sadece yolculukta	Ders çalışırken/iş yaparken	Yalnız kaldığımda	TV’de denk gelince	Müzik aklıma bile gelmez
Evli	%34,9	%70	%45	%15	%63,8	%66,7
Bekâr	%59,8	%20	%54,5	%65	%13,8	%20,8
Boşanmış	%5,3	%10	%0	%20	%22,4	%12,5

Anket sonuçlarına bakıldığında; medeni durumu evli olan katılımcıların genel olarak müzik dinlemek aklıma bile gelmez seçeneğini tercih ettiği görülmektedir. Bu katılımcıların grubun %66,7’sini oluşturmaktadır. Aynı medeni halde olan katılımcıların TV’de denk geldikçe seçeneğinde de yoğunlaştığı görülmektedir.

Bekârlar katılımcıların ağırlıklı olarak yalnız kaldıkça ve her fırsatta müzik dinlemeyi tercih ettiği görülmektedir. Söz konusu katılımcıların verdiği yanıtlara göre, yalnız kaldıkça müzik dinlerim diyenler grubun %65’ini, her fırsat bulduğumda müzik dinlerim diyenler ise grubun %59,8’ini meydana getirmektedir. Boşanmış bireylerin ise genel olarak radyo ya da TV’de denk geldikçe müzik dinlemeyi tercih ettiği görülmektedir. Söz konusu bireylerin radyo ya da TV’de denk geldikçe müzik dinleme oranları ise %22,4’tür. Buradan, medeni hali bekâr olan bireylerin müzik dinlemeye daha fazla zaman ayırabildiği sonucuna varılmaktadır.

Tablo 3.33: Yerleşim yerine göre müzik dinleme sıklık dağılımı

Yerleşim Yeri	Müzik dinleme sıklığı					
	Her fırsatta	Sadece yolculukta	Ders çalışırken/iş yaparken	Yalnız kaldığımda	TV’de denk gelince	Müzik aklıma bile gelmez
Köy	%5,3	%10	%0	%10	%13,8	%8,3
Kasaba	%3	%10	%9,1	%0	%1,7	%4,2
İlçe	%11,8	%20	%31,8	%5	%8,6	%29,2
Şehir	%55,6	%35	%50	%65	%75,9	%54,2
Büyük Şehir	%24,3	%25	%9,1	%20	%0	%4,2

Katılımcıların hayatlarının büyük kısmını geçirdikleri yerleşim yerlerine göre müzik dinleme sıklıkları oranlarına bakıldığında; hayatlarının büyük kısmını şehirlerde geçirenlerin radyo ya da TV’de denk geldikçe daha çok müzik dinledikleri görülmektedir. Yaşamlarının büyük kısmını köy- kasaba gibi yerlerde geçirenlerin genellikle yolculuk yaparken müzik dinlemeyi tercih ettikleri görülmektedir. Büyük şehirlerde ise her fırsat bulunduğu ya da yolculuklarda müzik dinlemek tercih edilmektedir. Özellikle büyük şehirlerde yolculuk esnasında müzik dinleme sıklığı, trafik sorunu ile ilişkilendirilebilir.

Tablo 3.33 için chi-square testi uygulandığında $p=0.02$ olduğu görülmüştür. $P<0,05$ durumu sağlandığı için katılımcıların yerleşim yerlerine göre müzik dinleme sıklıkları arasında anlamlı bir ilişki vardır denilebilir. Yani ankete katılım sağlayan bireylerin hayatlarının büyük bölümlerini geçirdikleri yerleşim yerleri değiştikçe, müzik dinleme sıklıkları da değişmektedir.

Tablo 3.34: Mesleğe göre müzik dinleme sıklık dağılımı

Meslek	Müzik dinleme sıklığı					
	Her fırsatta	Sadece yolculukta	Ders çalışırken/iş yaparken	Yalnız kaldığımda	TV’de denk gelince	Müzik aklıma bile gelmez
Memur	%26,6	%35	%18,2	%30	%13,8	%8,3
İşçi	%27,8	%0	%40,9	%30	%12,1	%29,2
Serbest meslek	%5,3	%25	%4,5	%5	%1,7	%0
Küçük esnaf	%4,1	%0	%0	%10	%13,8	%0
Orta/büyük işveren	%0	%0	%0	%0	%5,2	%0
Çiftçi	%0	%0	%0	%0	%3,4	%0
Ev hanımı	%11,2	%0	%31,8	%10	%15,5	%16,7
Emekli	%7,1	%40	%0	%5	%29,3	%29,2
Öğrenci	%5,9	%0	%4,5	%10	%0	%0
İşsiz	%8,9	%0	%0	%0	%5,2	%16,7
Diğer	%3	%0	%0	%0	%0	%0

Tablo 3-34. İçin yapılan chi-square testinde $p=0,00$ çıkmıştır. $P<0,05$ olduğundan mesleklere göre müzik dinleme sıklığı arasında anlamlı bir ilişki söz konusudur. Katılımcıların mesleklerine göre müzik dinleme sıklık oranlarına bakıldığında, ev hanımlarının ve işçilerin genelde iş yaparken, emeklilerin, çiftçilerin, küçük ve büyük işverenlerin genelde radyo ya da TV’de denk geldikçe müzik dinledikleri görülmektedir. Memurlar genel olarak her fırsatta ya da yolculuk esnasında

müzik dinlediklerini belirtirken, işsizlerin müzik dinlemek aklına bile gelmez seçeneğinde yoğunlaştığı görülmektedir. O halde, bu tabloya bakarak düzenli bir geliri yani işi olan bireylerin, işi olmayanlara oranla müzik dinlemeye daha fazla vakit veya bütçe ayırdıkları sonucuna varılabilir.

Tablo 3.35: Maddi duruma göre müzik dinleme sıklık dağılımı

Maddi durum	Müzik dinleme sıklığı					
	Her fırsatta	Sadece yolculukta	Ders çalışırken/iş yaparken	Yalnız kaldığımda	TV’de denk gelince	Müzik aklıma bile gelmez
Yoksul	%34,1	%9,1	%6,8	%2,3	%34,1	%13,6
Orta halli	%57,4	%4,7	%7,2	%7,2	%16,2	%7,2
Zengin	%55,9	%14,7	%5,9	%5,9	%14,7	%2,9

Katılımcıların kendi maddi durumlarını değerlendirme şekilleri ile müzik dinleme sıklıklarının belirttikleri tabloya bakıldığında, maddi durumunu yoksul olarak tanımlayan bireylerin ağırlıklı olarak radyo ya da TV’de denk geldikçe ve her fırsatta müzik dinlediğini, orta halli katılımcıların ise her fırsat bulduklarında müzik dinlediğini belirttikleri görülmektedir. Bu durumda, sosyo-ekonomik düzeyin belirleyici faktörlerinden olan maddi durum unsurunun, müzik dinleme sıklığı ile doğru orantıda bir ilişkisi olduğu görülmektedir.

Tablo 3.36: Yaşa göre yerli müzik tercih dağılımı

Yaş aralığı	Yerli müzik tercih oranları								
	Halk müziği/ Türkü	Arabesk	Pop müzik	Türk sanat müziği	Dini	Özgün müzik	Rock/ metal	Rap	Diğer
16-23	%4,8	%18,6	%16,9	%0	%9,1	%0	%25	%40	%33,3
24-29	%12	%18,6	%21,7	%5,7	%0	%0	%25	%33,3	%33,3
30-39	%16,9	%27,9	%31,3	%8,6	%18,2	%33,3	%41,7	%20	%6,7
40-49	%26,5	%27,9	%20,5	%34,3	%18,2	%66,7	%8,3	%6,7	%0
50-59	%30,1	%7	%9,6	%34,3	%36,4	%0	%0	%0	%26,7
60+	%9,6	%0	%0	%17,1	%18,2	%0	%0	%0	%0

Katılımcılar arasında genç kesimin ağırlıklı olarak rap müzik türünü tercih ettiği, orta yaş kesimin özgün müzik tercih ettiği, daha ileri yaşlardaki katılımcıların ise Türk sanat müziği ve dini/tasavvufi müzik tercih ettiği görülmektedir.

Tablo 3.37: Gelir düzeyine göre yerli müzik tercih dağılımı

Ailenin aylık geliri	Yerli müzik tercih oranları								
	Halk müziği/ Türkü	Arabesk	Pop müzik	Türk sanat müziği	Dini	Özgün müzik	Rock/ metal	Rap	Diğer
500 TL'den az	%30,8	%23,1	%30,8	%15,4	%0	%0	%0	%0	%0
501-1500 TL	%23,1	%23,1	%30,8	%0	%0	%0	%7,7	%13,3	%0
1501-2500 TL	%24,5	%9,4	%38,7	%13,2	%0,9	%0,9	%3,8	%6,6	%1,9
2501-5000 TL	%29,1	%14,2	%21,3	%8,5	%6,4	%0,7	%8,5	%4,3	%7,1
5001-10000 TL	%27,3	%9,1	%13,6	%22,7	%0	%4,5	%13,6	%0	%9,1
10000 TL+	%17,6	%29,4	%5,9	%11,8	%5,9	%0	%23,5	%0	%5,9

Aylık gelir seviyesi düşük olan katılımcıların genellikle pop müzik tercih ettikleri, ortalama asgari ücret ve 5000 TL arası ile geçinen bireylerin sırasıyla pop müzik ve halk müziği tercih ettiği, 5000 TL üzeri ile geçinen bireylerin ise yine halk müziği dinlemeyi tercih ettikleri görülmektedir.

Tablo 3.38: Eğitim durumuna göre yerli müzik tercih dağılımı

Eğitim durumu	Yerli müzik tercih oranları								
	Halk müziği/ Türkü	Arabesk	Pop müzik	Türk sanat müziği	Dini	Özgün müzik	Rock/ metal	Rap	Diğer
Okur-yazar değil	%3,6	%11,6	%1,2	%0	%0	%0	%0	%0	%0
İlkokul	%18,1	%11,6	%3,6	%8,6	%45,5	%0	%0	%0	%0
Ortaokul	%19,3	%18,6	%7,2	%14,3	%18,2	%0	%0	%0	%0
Lise	%26,5	%14	%36,1	%20	%0	%0	%8,3	%53,3	%6,7
Yüksekokul	%8,4	%20,9	%10,8	%5,7	%18,2	%0	%12,5	%0	%33,3
Üniversite	%18,1	%18,6	%38,6	%42,9	%18,2	%100	%75	%46,7	%46,7
Yüksek Lisans/Doktora	%6	%4,7	%2,4	%8,6	%0	%0	%4,2	%0	%13,3

Eğitim seviyesi ortaokul ve öncesi olan katılımcıların genel olarak arabesk ve Türk halk müziği türünü tercih ettiği görülmektedir. Eğitim durumu yüksekokul ve üstü olan katılımcıların ise genellikle pop, arabesk ve halk müziği müzik türlerini tercih ettiği görülmektedir. Tablo 3-38. İçin yapılan chi-square testinde $p=0,00$ çıkmıştır. Bu durumda eğitim durumu ile yerli müzik tercihi dağılımı arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

Tablo 3.39: Yerleşim yerine göre yerli müzik tercih dağılımı

Yerleşim yeri	Yerli müzik tercih oranları								
	Halk müziği/ Türkü	Arabesk	Pop müzik	Türk sanat müziği	Dini	Özgün müzik	Rock/ metal	Rap	Diğer
Köy	%56,5	%4,3	%17,4	%4,3	%17,4	%0	%0	%0	%0
Kasaba	%27,3	%9,1	%36,4	%27,3	%0	%0	%0	%0	%0
İlçe	%31,8	%29,5	%18,2	%4,5	%2,3	%0	%2,3	%9,1	%2,3
Şehir	%22,5	%12,6	%29,7	%14,8	%3,3	%0,5	%7,1	%4,4	%4,9
Büyük Şehir	%23,1	%9,6	%25	%3,8	%0	%3,8	%19,2	%5,8	%9,6

Katılımcılardan toplanan verilere göre, büyük şehirlerde yaşayan katılımcıların büyük oranda Türk halk müziği türünü tercih ettiği görülmektedir. Yaşamının büyük bölümünü şehirlerde geçirmiş katılımcıların ağırlıklı olarak pop müzik türünü tercih ettiği görülmektedir. İlçelerde yaşayan katılımcıların halk müziği ve arabesk müzik türünü dinlemeyi tercih ettiği görülmektedir.

Hayatının büyük kısmını kasabalarda geçirmiş katılımcılar ağırlıklı olarak pop müzik türünü dinlemeyi tercih ederken, köylerde yaşayan katılımcıların ise Türk halk müziği türünü tercih ettiği görülmektedir. Ayrıca şehir ve büyük şehirlerde, farklı oranlarda da olsa neredeyse her türden müziği tercih eden katılımcılar bulunmaktadır. Bu durumu şehirlerin çok kültürlü yapısına bağlayabiliriz. Yapılan chi-square testi $p=0,00$ olduğundan, yerleşim yeri ile tercih edilen müzik türü arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir.

Tablo 3.40: Mesleğe göre yerli müzik tercih dağılımı

Meslek	Yerli müzik tercih oranları								
	Halk müziği/ Türkü	Arabesk	Pop müzik	Türk sanat müziği	Dini	Özgün müzik	Rock metal	Rap	Diğer
Memur	%15,5	%12,7	%33,8	%9,9	%4,2	%2,8	%11,3	%4,2	%5,6
İşçi	%32,9	%11,8	%34,2	%3,9	%0	%0	%5,3	%6,6	%5,3
Serbest meslek	%11,8	%5,9	%11,8	%17,6	%5,9	%0	%29,4	%0	%17,6
Küçük esnaf	%0	%53,9	%0	%29,4	%0	%5,9	%11,8	%0	%0
Orta/büyük işveren	%33,3	%66,7	%0	%0	%0	%0	%0	%0	%0
Çiftçi	%100	%0	%0	%0	%0	%0	%0	%0	%0
Ev hanımı	%26,8	%14,6	%43,9	%9,8	%2,4	%0	%2,4	%0	%0
Emekli	%53,3	%6,7	%2,2	%24,4	%13,3	%0	%0	%0	%0
Öğrenci	%15,4	%15,4	%23,1	%0	%0	%0	%15,4	%15,4	%15,4
İşsiz	%18,2	%4,5	%36,4	%9,1	%0	%0	%9,1	%13,6	%9,1
Diğer	%20	%20	%20	%0	%0	%0	%0	%40	%0

Memurların ve işçilerin en çok pop müzik tercih ettiği, esnafların arabesk müzik tercih ettiği, emeklilerin halk müziği, öğrencilerin ise pop müzik tercih ettiği görülmektedir. ($p=0,02$)

Tablo 3.41: Maddi duruma göre yerli müzik tercih dağılımı

Maddi durum	Yerli müzik tercih oranları								
	Halk müziği/ Türkü	Arabesk	Pop müzik	Türk sanat müziği	Dini	Özgün müzik	Rock/metal	Rap	Diğer
Yoksul	%25,3	%7	%13,3	%17,1	%9,1	%0	%4,2	%6,7	%0
Orta halli	%68,7	%74,4	%80,7	%71,4	%81,8	%100	%75	%93,3	%60
Zengin	%6	%18,6	%6	%11,4	%9,1	%0	%20,8	%0	%40

Maddi durumunu yoksul olarak değerlendiren katılımcıların genel olarak Türk halk müziğini tercih ettiği, maddi durumunu orta halli olarak değerlendiren katılımcıların her türden farklı oranlarda müzik tercih ettiği, maddi durumunu zengin olarak nitelendiren katılımcıların ise rock ve arabesk müzik tercih ettiği görülmektedir.

Tablo 3.42: Yaş göre müzik tercih gerekçesi dağılımı

Yaş Aralığı	Müzik tercih gerekçesi					
	Kulağa hoş gelmesi	Popülerlik	Sanatsal değer	Sözleri	İcra eden kişi	Herhangi bir şeye dikkat etmem
16-23	%68,2	%11,4	%4,5	%4,5	%9,1	%2,3
24-29	%65,5	%9,1	%7,3	%18,2	%0	%0
30-39	%45,8	%6,9	%22,2	%11,1	%8,3	%5,6
40-49	%42,9	%7,1	%8,6	%14,3	%10	%17,1
50-59	%46,4	%0	%16,1	%14,3	%10,7	%12,5
60+	%50	%0	%43,8	%0	%6,2	%0

Tabloda genel olarak katılımcıların müzik tercihlerinde bulunurlarken, kulağa hoş gelmesine önem verdikleri görülmektedir. Bunun dışında 16-23 yaş ve 24-29 yaş aralığındaki katılımcılar popülerliğe de önem vermektedir. 30-39 yaş, 50-59 yaş ve 60+ yaş aralığındaki katılımcılar sanatsal değere de önem vermektedir. Yaş aralığı 40-49 yaş olan katılımcıların ise müzik tercihinde bulunurken sözlere de önem verdiği görülmektedir. Chi-square testinde $p=0,00$ olduğundan yaş aralığı ile müzik tercihi gerekçesi arasında anlamlı bir ilişkiden söz edilebilmektedir. Yani bireyler benzer yaş aralıklarında benzer nedenlerle müzik tercihlerinde bulunmaktadır.

Tablo 3.43: Gelir durumuna göre müzik tercih gerekçesi dağılımı

Ailenin aylık toplam geliri	Müzik tercih gerekçesi					
	Kulağa hoş gelmesi	Popülerlik	Sanatsal değer	Sözleri	İcra eden kişi	Herhangi bir şeye dikkat etmem
500 TL'den az	%30,8	%7,7	%7,7	%7,7	%30,8	%15,4
501-1500 TL	%100	%0	%0	%0	%0	%0
1501-2500 TL	%50	%8,5	%11,3	%9,4	%10,4	%10,4
2501-5000 TL	%48,6	%6,3	%15,5	%16,2	%5,6	%7,7
5001-10000 TL	%50	%4,5	%27,3	%13,6	%4,5	%0
10000 TL+	%76,5	%0	%17,6	%5,9	%0	%0

Tablo 3-43.'e bakıldığında katılımcıların ağırlıklı olarak, müzik tercihinde daha çok kulağa hoş gelmesine önem verdikleri görülmektedir. Bunların dışında gelir düzeyinde artış oldukça, müzik tercihinde şarkının sözlere, eserin sanatsal değerine ve müziği icra eden kişiye de önem verildiği görülmektedir.

Tablo 3.44: Eğitim durumuna göre müzik tercih gerekçesi dağılımı

Eğitim durumu	Müzik tercih gerekçesi					
	Kulağa hoş gelmesi	Popüler olması	Sanatsal değer	Sözleri	İcra eden kişi	Herhangi bir şeye dikkat etmem
Okur-yazar değil	%44,4	%0	%0	%0	%0	%55,6
İlkokul	%64,5	%0	%6,5	%16,1	%6,5	%6,5
Ortaokul	%48,6	%0	%2,7	%18,9	%5,4	%24,3
Lise	%48,7	%11,8	%7,9	%7,9	%19,7	%3,9
Yüksekokul	%48,6	%8,1	%13,5	%10,8	%8,1	%10,8
Üniversite	%53,7	%6,5	%27,8	%11,1	%0	%0,9
Yüksek Lisans/Doktora	%53,3	%6,7	%0	%26,7	%13,3	%0

Tabloya göre, katılımcılar ağırlıklı olarak müzik tercihlerinde kulağa hoş gelme kriterini seçmişlerdir. Bunların dışındaki farklılıklar ise; eğitim seviyesi arttıkça, katılımcıların müzik tercihindeki dikkat oranının da artmakta olduğu görülmektedir. Eğitim seviyesi düşükken genelde müzik tercihinde hiçbir şeye dikkat etmediğini söyleyen katılımcılar, eğitim seviyesi arttıkça müziğin sanatsal değerine, sözlerine ya da müziği icra eden kişiye göre müzik tercihinin yapıldığı görülmektedir.

Tablo 3.45: Mesleğe göre müzik tercih gerekçesi dağılımı

Meslek	Müzik tercih gerekçesi					
	Kulağa hoş gelmesi	Popülerlik	Sanatsal değer	Sözleri	İcra eden kişi	Herhangi bir şeye dikkat etmem
Memur	%52,8	%5,6	%19,4	%18,1	%4,2	%0
İşçi	%65,8	%3,9	%5,3	%9,2	%7,9	%7,9
Serbest meslek	%35,3	%0	%35,3	%17,6	%11,8	%0
Küçük esnaf	%58,8	%5,9	%0	%5,9	%0	%29,4
Orta/büyük işveren	%66,7	%0	%0	%0	%33,3	%0
Çiftçi	%100	%0	%0	%0	%0	%0
Ev hanımı	%39	%14,6	%7,3	%14,6	%14,6	%9,8
Emekli	%42,2	%0	%22,2	%13,3	%11,1	%11,1
Öğrenci	%61,5	%23,1	%0	%7,7	%7,7	%0
İşsiz	%31,8	%13,6	%31,8	%4,5	%0	%18,2
Diğer	%100	%0	%0	%0	%0	%0

Katılımcılar ağırlıklı olarak müzik tercihinde kulağa hoş gelme etmenini seçmişlerdir. Bunun dışında; Memurlar müzik tercihinde çoğunlukla sanatsal değere dikkat ederken, işçiler daha çok eserin sözlerini önemsediklerini belirtmişlerdir. İşsizler genel olarak kulağa hoş helmesinin yanı sıra sözlerine de dikkat ettiklerini söylerken, emekliler sanatsal değerine göre müzik tercihinde bulunduklarını söylemişlerdir.

Tablo 3.46: Maddi duruma göre müzik tercih gerekçesi dağılımı

Maddi durum	Müzik tercih gerekçesi					
	Kulağa hoş gelmesi	Popülerlik	Sanatsal değer	Sözleri	İcra eden kişi	Herhangi bir şeye dikkat etmem
Yoksul	%54,5	%11,4	%6,8	%6,8	%4,5	%15,9
Orta halli	%53,6	%6,4	%13,2	%11,5	%8,1	%7,2
Zengin	%38,2	%0	%29,4	%23,5	%8,8	%0

Ankete katılan bireyler ağırlıklı olarak müzik tercihlerinde kulağa hoş gelmeye önem verseler de, devam eden sıralamada katılımcıların kendi maddi durumlarını değerlendirmelerine göre müzik tercihleri şöyledir; maddi durumunu yoksul olarak nitelendiren katılımcılar müzik tercihinde genellikle herhangi bir şeye dikkat etmektedir, maddi durumunu orta halli olarak nitelendiren katılımcılar müzik tercihlerinde genellikle müziğin sanatsal değerine ve eserin sözlerine dikkat ettiklerini, maddi durumunu zengin olarak nitelendiren katılımcılar ise, genellikle eserin sözlerine dikkat ettiklerini belirtmişlerdir. Müzik tercihinde dikkat edilen unsurun genel olarak “kulağa hoş gelmesi” olmasının nedeni, cümle içerisinde “hoş” kelimesinin olumlu çağrışım yapması olabilir. Bunun dışında anket uygulaması esnasında genel olarak

“hoşuma giden her müziği dinlerim” türü yorumların da sık yapıldığı göz önünde bulundurulursa, böyle bir sonuç çıkmasını olası kılmaktadır.

Tablo 3.47: Yaş aralığına göre müzik dinleme aracı tercih dağılımı

Müzik Dinleme Aracı	Yaş aralığı					
	16-24	24-29	30-39	40-49	50-59	60+
Kasetçalar	%0	%0	%0	%2,9	%0	%0
CD Çalar	%0	%7,9	%4,2	%4,3	%3,6	%18,8
Radyo	%0	%12,7	%27,8	%20	%57,1	%18,8
TV	%18,2	%1,8	%9,7	%45,7	%21,4	%62,5
Telefon	%72,7	%76,4	%54,2	%22,9	%5,4	%0
Bilgisayar	%9,1	%1,8	%4,2	%4,3	%12,5	%0

Katılımcılardan toplanan veriler ışığında, altmış yaş üstü hariç, diğer katılımcıların ağırlıklı olarak telefon aracılığıyla müzik dinlemeyi tercih ettiği görülmektedir. Altmış yaş üstünde ise çoğunluk TV aracılığıyla müzik dinlemektedir. Bunun sebebi olarak; altmış yaş ve üstü katılımcıların akıllı telefonlar gibi teknolojik aletleri hemen benimsemeleri gösterilebilir. 50-59 yaş aralığında bulunan katılımcıların da ağırlıklı olarak müzik dinlemek için radyoyu tercih ettiği görülmektedir. Bunun sebebi de altmış yaş ve üstü katılımcılar ile aynı olabilir.

Tablo 3.48: Gelir durumuna göre müzik dinleme aracı tercih dağılımı

Müzik Dinleme Aracı	Gelir durumu					
	500TL den az	501-1500 TL	1501-2500 TL	2501-5000 TL	5001-10000 TL	10000 TL+
Kasetçalar	%0	%0	%1,9	%0	%0	%0
CD Çalar	%15,4	%15,4	%4,7	%2,1	%9,1	%5,9
Radyo	%30,8	%30,8	%26,4	%22,5	%18,2	%23,5
TV	%53,8	%15,4	%20,8	%23,2	%22,7	%5,9
Telefon	%0	%38,5	%39,6	%45,1	%45,5	%64,7
Bilgisayar	%0	%0	%6,6	%7	%4,5	%0

Katılımcılar arasında, aylık toplan geliri, 500 TL altı olanlar genellikle TV aracılığı ile müzik dinlemeyi tercih ettikleri görülmektedir. Genel olarak bakıldığında gelir seviyesi arttıkça cep telefonu ile müzik dinleme oranının da arttığı görülmektedir. Bunun dışında aylık toplam geliri 2501-5000 TL arasında olan katılımcılardan TV ve radyodan müzik dinlemeyi tercih edenlerin sayısı da azımsanamaz. Ayrıca aylık toplam geliri 1501-2500 TL arasında olan katılımcıların da yine radyo ve TV ile müzik dinlemeyi tercih etme oranları dikkat çekmektedir.

Tablo 3.49: Eğitim düzeyine göre müzik dinleme aracı tercih dağılımı

Müzik Dinleme Aracı	Eğitim düzeyi						
	Okuryazar değil	İlkokul	Ortaokul	Lise	Yüksekokul	Üniversite	Yüksek lisans/Doktora
Kasetçalar	%0	%3,2	%0	%1,3	%0	%0	%0
CD Çalar	%0	%0	%0	%10,5	%8,1	%2,8	%6,7
Radyo	%88,9	%38,7	%32,4	%15,8	%37,8	%15,7	%6,7
TV	%11,1	%45,2	%37,8	%22,4	%5,4	%19,4	%6,7
Telefon	%0	%6,5	%24,3	%40,8	%43,2	%57,4	%80
Bilgisayar	%0	%6,5	%5,4	%9,2	%5,4	%4,6	%0

Genel olarak telefon aracılığıyla müzik dinlemenin tercih edildiği görüldüğü de, radyo ve tv aracılığıyla müzik dinleyen katılımcıların oranları da telefon kadar olmasa da azımsanamayacak durumdadır. Yüksekokul ve üniversite mezunu olan katılımcıların telefondan sonra müzik dinlemek için en sık kullandıkları aracın radyo olduğu görülmektedir. Yine lise ve üniversite mezunlarının da, akıllı telefonlardan sonra en sık müzik dinleme aracı olarak televizyonu belirttikleri görülmektedir.

Tablo 3.50: Maddi duruma göre müzik dinleme aracı tercih dağılımı

Müzik Dinleme Aracı	Maddi Durum		
	Yoksul	Orta halli	Zengin
Kasetçalar	%0	%0	%5,9
CD Çalar	%6,8	%3,8	%8,8
Radyo	%27,3	%24,3	%20,6
TV	%38,6	%20	%17,6
Telefon	%25	%44,7	%47,1
Bilgisayar	%2,3	%7,2	%0

Maddi durum fark etmeksizin genel olarak müzik dinleme aracının telefon olarak tercih edildiği görülmektedir. Müzik dinleme aracı tercihiyle alakalı, tüm bu tablolardan da anlaşılacağı üzere, katılımcıların büyük çoğunluğu sosyo-ekonomik düzeyden bağımsız olarak cep telefonu tercih etmeleri, teknolojinin gelişimi ile doğru orantılıdır. Maddi durumunu yoksul olarak belirten katılımcıların da müzik dinleme aracı olarak en çok telefon tercih etmesi, maddi imkanları el vermese de bireylerin bir şekilde akıllı telefonlara sahip olabildiğini göstermektedir.

Tablo 3.51: Yaş aralığına göre müzik kaseti/CD alma dağılımı

Müzik Kaseti/CD alma durumu	Yaş aralığı					
	16-24	24-29	30-39	40-49	50-59	60+
Evet	%59,1	%69,1	%73,6	%61,8	%53,6	%86,7
Hayır	%40,9	%30,9	%26,4	%38,2	%46,4	%13,3

Katılımcıların büyük çoğunluğu hayatları boyunca müzik CD/kaset satın aldığını belirtirken, altmış yaş üstünün en az oranda müzik CD/kaseti satın aldığı göze çarpmaktadır. Bunun sebebi de bu yaş grubunun gençlik dönemlerinde teknolojinin çok yaygın olmaması olabilir.

Tablo 3.52: Gelir durumuna göre müzik kaseti/CD alma dağılımı

Müzik Kaseti/CD alma durumu	Gelir durumu					
	500TL den az	501-1500 TL	1501-2500 TL	2501-5000 TL	5001-10000 TL	10000 TL+
Evet	%3	%5	%29,2	%46,5	%9,9	%6,4
Hayır	%4,6	%2,8	%43,4	%33,8	%9,1	%23,5

Gelir seviyesi düşük olan katılımcıların, müzik kaseti satın alma oranı da düşüktür. Çok büyük bir fark olmasa da genel olarak katılımcıların müzik kaseti ya da CD si satın almış oldukları görülmektedir.

Tablo 3.53: Eğitim düzeyine göre müzik kaseti/CD alma dağılımı

Müzik Kaseti/CD alma durumu	Eğitim düzeyi						
	Okuryazar değil	İlkokul	Ortaokul	Lise	Yüksekokul	Üniversite	Yüksek lisans / Doktora
Evet	%2	%6,4	%11,9	%20,8	%10,9	%42,1	%5,9
Hayır	%4,6	%15,7	%12	%30,6	%13,9	%21,3	%1,9

Araştırmaya katılım sağlayan bireyler arasında, en çok eğitim düzeyi üniversite olan katılımcıların müzik kaseti satın aldığı görülmektedir. Müzik kaset ya da cd satın alıp almama oranları arasında büyük bir fark olmasa da çoğunlukla katılımcıların hayatlarında en az bir kez müzik kaseti satın aldığı görülmektedir.

Tablo 3.54: Mesleğe göre müzik kaseti/CD alma dağılımı

Müzik CD alma durumu	Meslek										
	Memur	İşçi	Serbest M.	K. Esnaf	OrtaBüyük Esnaf	Çiftçi	Ev hanımı	Emekli	Öğrenci	İşsiz	Diğer
Evet	%27,7	%19,8	%5,4	%4,5	%1,5	%0	%12,9	%15,3	%5	%6,4	%1,5
Hayır	%13,9	%31,5	%5,6	%7,4	%0	%1,9	%13,9	%13	%2,8	%8,3	%1,9

Ankete katılım sağlayan bireyler arasında, müzik kaseti satın alan çoğunluk grup sırasıyla; memurlar, işçiler, emekliler ve ev hanımları olarak belirlenmiştir.

Tablo 3.55: Maddi duruma göre müzik kaseti/CD alma dağılımı

Müzik Kaseti/CD alma durumu	Maddi Durum		
	Yoksul	Orta halli	Zengin
Evet	%11,4	%76,7	%11,9
Hayır	%18,5	%74,1	%7,4

Maddi durumlarını orta halli ve zengin olarak belirten katılımcıların, müzik kaseti satın almış olma durumlarının da daha yüksek olduğu görülmektedir. Maddi durumunu yoksul olarak belirten katılımcıların, herhangi bir müzik kaseti ya da CD si satın almak için bütçe ayırma durumlarının az olduğu görülmektedir.

Tablo 3.56: Cinsiyete göre konsere gitme sıklık dağılımı

Konsere gitme sıklığı	Cinsiyet	
	Kadın	Erkek
Ayda en az bir	%15,7	%8,5
Yılda en az bir	%37,3	%40
Yıllardır gitmiyorum	%47,1	%51,5

Tabloya bakıldığında, katılımcıların çok sık olarak konserlere bütçe ve vakit ayırmadığı görülmektedir. Ayda en az bir kere konsere gitme sıklığı beyan eden katılımcılar arasında, kadınların erkeklerden daha fazla olduğu görülmektedir. Konsere gitme sıklığı dağılımında, kadınların daha sık konsere gitmesi durumu, günümüzde kadının kamusal alana çıkmasındaki artış ile daha anlamlı bir hal almaktadır.

Tablo 3.57: Yaş aralığına göre konsere gitme sıklığı dağılımı

Konsere gitme sıklığı	Yaş aralığı					
	16-24	24-29	30-39	40-49	50-59	60+
Ayda en az bir	%20	%23,1	%8,2	%11,5	%0	%7,1
Yılda en az bir	%50	%38,5	%50,8	%25	%16,7	%71,4
Yıllardır gitmiyorum	%30	%38,5	%41	%63,5	%83,3	%21,4

Katılımcıların yaş aralıklarına göre konsere gitme sıklığı tablosuna bakıldığında genç nüfusun daha sık konsere gittiği görülmektedir. Genel olarak bakıldığında ise, konsere yıllardır gitmiyorum cevabını veren katılımcıların yoğunluğu göze çarpmaktadır.

Tablo 3.58: Gelir durumuna göre konsere gitme sıklığı dağılımı

Konsere gitme sıklığı	Gelir durumu					
	500TL den az	501-1500 TL	1501-2500 TL	2501-5000 TL	5001-10000 TL	10000 TL+
Ayda en az bir	%44,4	%0	%11,9	%8,3	%15,8	%18,8
Yılda en az bir	%44,4	%38,5	%40,3	%33,3	%52,6	%50,5
Yıllardır gitmiyorum	%11,1	%61,5	%47,8	%58,3	%31,6	%31,3

Genel olarak bakıldığında, maddi durumu yaklaşık asgari ücret olanların daha fazla konser etkinliğine bütçe ve zaman ayırdığı görülmektedir. Gelir seviyesi düşük olan katılımcıların konser etkinliğine bütçe ayırma oranının da düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 3.59: Eğitim düzeyine göre konsere gitme sıklığı dağılımı

Konsere gitme sıklığı	Eğitim düzeyi						
	Okuryazar değil	İlkokul	Ortaokul	Lise	Yüksekokul	Üniversite	Yüksek lisans/Doktora
Ayda en az bir	%0	%7,4	%0	%25,9	%11,1	%40,7	%14,8
Yılda en az bir	%2,2	%3,3	%8,9	%16,7	%15,6	%48,9	%4,4
Yıllardır gitmiyorum	%2,6	%13,9	%15,7	%27	%9,6	%27,8	%3,5

Eğitim düzeyi arttıkça konsere gitme sıklığında hafif artış gözlenmektedir. En sık konsere giden grup üniversite mezunlarıdır.

Tablo 3.60: Medeni duruma göre konsere gitme sıklığı dağılımı

Konsere gitme sıklığı	Medeni Durum		
	Evli	Bekâr	Boşanmış
Ayda en az bir	%4,1	%18	%12,5
Yılda en az bir	%38,1	%45,9	%8,3
Yıllardır gitmiyorum	%57,7	%36	%79,2

Tabloya bakıldığında, medeni durumu bekâr olan katılımcıların konsere gitme sıklıklarının diğerlerine göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Evli katılımcıların çoğunluğu ise yıllardır konsere gitmediğini belirtmiştir.

Tablo 3.61: Yerleşim yerine göre konsere gitme sıklığı dağılımı

Konsere gitme sıklığı	Yerleşim yeri				
	Köy	Kasaba	İlçe	Şehir	Büyük şehir
Ayda en az bir	%12,5	%40	%14,8	%6,6	%18,6
Yılda en az bir	%43,8	%60	%18,5	%35,3	%55,8
Yıllardır gitmiyorum	%43,8	%0	%66,7	%58,1	%25,6

Katılımcıların hayatlarının büyük bölümünün geçtiği yerleşim yeri ve konsere gitme sıklığı oranları tablosuna bakıldığında, hayatlarının büyük bölümünü şehir ve büyük şehirlerde yaşayarak geçiren katılımcıların ayda en az bir kere konsere gitme oranları diğerlerine göre daha yüksektir. Bunun sebebi imkanlarla alakalı olabilir. Köy, kasaba ve ilçe gibi yerleşim yerlerinde genellikle konser verilme oranları az olduğu için, böyle bir sonuç mantıklı karşılanabilir. Ancak yıllardır gitmediğini belirten çoğunlukta yine şehir de yaşayan katılımcılardan oluşmaktadır. Bunun sebebi de şehir hayatının kaosu ve yoğunluğu olabilir. Bireyler şehir ve büyük şehirlerde yaşarken trafik gibi nedenlerden dolayı boş zaman bulma konusunda zorluk yaşadıklarından, konser imkânı olsa bile konserlere katılmayabilirler.

Tablo 3.62: Mesleğe göre konsere gitme sıklığı dağılımı

Konsere gitme sıklığı	Meslek									
	Memur	İşçi	Serbest M.	Küçük Esnaf	Orta /Büyük esnaf	Ev hanımı	Emekli	Öğrenci	İşsiz	Diğer
Ayda en az bir	%11,3	%9,4	%41,2	%7,7	%0	%25	%0	%25	%7,7	%50
Yılda en az bir	%46,8	%28,3	%17,6	%30,8	%100	%62,5	%44,8	%62,5	%69,2	%25
Yıllardır gitmiyorum	%41,9	%62,3	%41,2	%61,5	%0	%12,5	%55,2	%12,5	%23,1	%25

Mesleklere göre konsere gitme sıklığı oranlarına bakıldığında, memurların ve serbest meslek sahibi olanların diğerlerine göre daha sık konsere gitmeye bütçe ve vakit ayırdığı görülmektedir. Yıllardır gitmediğini söyleyen işçi grubu ise, en az konsere gitmeye bütçe vakit ayıran gruptur.

Tablo 3.63: Maddi duruma göre konsere gitme sıklığı dağılımı

Konsere gitme sıklığı	Maddi Durum		
	Yoksul	Orta halli	Zengin
Ayda en az bir	%3,8	%9,1	%33,3
Yılda en az bir	%57,7	%36,4	%36,7
Yıllardır gitmiyorum	%38,5	%54,5	%30

Kendi değerlendirmelerine göre maddi durumunun orta halli ve zengin olarak belirten katılımcıların konsere gitme sıklığının yüksek olduğu görülmektedir. Maddi durumunu yoksul olarak belirten katılımcıların ise konsere gitme sıklığının daha düşük olduğu görülmektedir.

Tablo 3.64: Yaş aralığına göre yabancı müzik dinleme dağılımı

Yabancı müzik dinleme durumu	Yaş aralığı					
	16-24	24-29	30-39	40-49	50-59	60+
Her zaman dinlerim	%28,3	%30,2	%18,9	%15,1	%1,9	%5,7
Bazen dinlerim	%21,7	%27,7	%27,7	%13,3	%4,8	%4,8
Nadiren dinlerim	%16,1	%12,5	%26,8	%19,6	%21,4	%12,5
Hiç dinlemem	%1,7	%7,6	%19,5	%32,2	%33,1	%5,9

Yapılan chi-square testinde $p=0,00$ olarak bulunmuştur. Bu durumda yaş aralığı ile yabancı müzik dinleme durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 3.65: Eğitim düzeyine göre yabancı müzik dinleme dağılımı

Yabancı müzik dinleme durumu	Eğitim düzeyi						
	Okuryazar değil	İlkokul	Ortaokul	Lise	Yüksekokul	Üniversite	Yüksek lisans/ Doktora
Her zaman dinlerim	%1,9	%3,8	%3,8	%20,8	%11,3	%52,8	%5,7
Bazen dinlerim	%3,6	%0	%7,2	%21,7	%13,3	%47	%7,2
Nadiren dinlerim	%0	%5,4	%10,7	%26,8	%12,5	%37,5	%7,1
Hiç dinlemem	%4,2	%21,2	%19,5	%26,3	%11	%16,9	%7,1

Yapılan chi-square testinde $p=0,00$ olarak bulunmuştur. $P<0,05$ olduğu için eğitim durumu ile yabancı müzik dinleme durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 3.66: Yerleşim yerine göre yabancı müzik dinleme dağılımı

Yabancı müzik dinleme durumu	Yerleşim yeri				
	Köy	Kasaba	İlçe	Şehir	Büyük şehir
Her zaman dinlerim	%9,4	%9,4	%13,2	%34	%34
Bazen dinlerim	%2,4	%3,6	%16,9	%56,6	%20,5
Nadiren dinlerim	%1,8	%0	%12,5	%60,7	%25
Hiç dinlemem	%11,9	%0,8	%13,6	%70,3	%3,4

Yerleşim yeri ile yabancı müzik dinleme durumu arasında bir ilişki vardır. Ağırlıklı olarak hayatlarının büyük bölümünü şehir ve büyük şehirde geçirmiş olan katılımcıların, yabancı müzik dinleme sıklıklarının daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 3.67: Mesleğe göre yabancı müzik dinleme dağılımı

Yabancı müzik dinleme durumu	Meslek										
	Memur	İşçi	Serbest M.	K. Esnaf	OrtaBüyük Esnaf	Çiftçi	Ev hanımı	Emekli	Öğrenci	İşsiz	Diğer
Her zaman dinlerim	%30,2	%24,5	%15,1	%1,9	%1,9	%0	%3,8	%3,8	%7,5	%7,5	%3,8
Bazen dinlerim	%31,3	%33,7	%1,2	%4,8	%0	%0	%9,6	%4,8	%8,4	%4,8	%1,2
Nadiren dinlerim	%23,2	%26,8	%5,4	%12,5	%0	%0	%8,9	%12,5	%3,6	%7,1	%0
Hiç dinlemem	%13,6	%16,9	%2,5	%4,2	%1,7	%1,7	%22	%27,1	%0	%8,5	%1,7

Yapılan chi-square testinde $p=0,00$ olarak bulunmuştur. $P<0,05$ olduğu için meslek durumu ile yabancı müzik dinleme durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır denilebilir.

Tablo 3.68: Maddi duruma göre yabancı müzik dinleme dağılımı

Yabancı müzik dinleme durumu	Maddi Durum		
	Yoksul	Orta halli	Zengin
Her zaman dinlerim	%11,3	%67,9	%20,8
Bazen dinlerim	%2,4	%91,6	%6
Nadiren dinlerim	%17,9	%75	%7,1
Hiç dinlemem	%22	%66,9	%11

Yapılan chi-square testinde $p=0,00$ olarak bulunmuştur. $P<0,05$ olduğu için katılımcıların kendi değerlendirmelerine göre yaptıkları maddi durum ile yabancı müzik dinleme durumu arasında anlamlı bir ilişki vardır denilebilir.



IV. BÖLÜM

4. SONUÇ

Araştırmaya dahil olan, Bolu ili merkezinde bulunan 313 katılımcının anket sorularına verdikleri yanıtlar ışığında, elde edilen verilerin yorumlanması neticesinde genel olarak; katılımcıların 134'ünün kadın 179'unun erkek olduğu saptanmıştır. Gündelik hayat içerisinde, sokakta erkeklerin daha aktif rol aldığı gerçeği bir kez daha göz önüne serilmiştir. Araştırmaya katılım sağlayan bireylerin yaş aralıkları çoğunlukla 30-50 yaş aralığıdır. Yaş faktörü cinsiyet gibi, sosyo-ekonomik statüde belirleyici rol oynamaktadır. Aynı yaş aralığında bulunan katılımcıların benzer müzik türlerini tercih ettikleri ve benzer sıklıkta müzik dinledikleri görülmüştür. Katılımcıların büyük bölümü üniversite mezunu olduğunu belirtmiştir. Ancak lise mezunu olan katılımcıların oranı da azımsanamaz. Bourdieu, sosyal sınıfların oluşmasında eğitimin önemine vurgu yapmaktadır. Eğitim düzeyi aynı olan bireyler benzer müzik tercihleri göstermektedir. Müzik dinleme sıklıkları da yine benzerlik göstermektedir. Araştırmaya katılım sağlayan bireyler ağırlıklı olarak, 3 ya da 4 kişilik ailelerin mensubu olduğunu bildirmiştir ve hayatının büyük bölümünü şehirlerde geçirdiğini, şehirlerde bulunan devlet okullarında okumayı tercih ettiklerini belirtmiştir.

Bourdieu, sosyal tabakalaşmada bir diğer unsurun da meslekler olduğundan bahseder. Araştırmaya katılım sağlayan bireylerin meslek dağılımına bakıldığında işçi ve memur kesimde yığılma olduğu saptanmıştır. Aynı meslek grubuna mensup bireylerin benzer türlerde müzik dinlemeyi tercih ettiği ve benzer sıklıklarda müzik dinlediği saptanmıştır. Yapılan chi-square testlerinde meslek gruplarıyla müzik tercihleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Bourdieu eğitim düzeyi, meslek ve ekonomik sebepler doğrultusunda bireylerin alt, orta yahut yüksek gelirli

olduklarını söyler. Söz konusu çalışmada katılımcıların yüksek oranda maddi durumunu “orta halli” olarak tanımladıkları görülmektedir.

Ankete katılım sağlayan bireylerin eğitim durumları ile tercih ettikleri müzik türleri dağılımına bakıldığında genel olarak ilkokul ve ortaokul mezunu bireylerin Türk halk müziği dinlemeyi tercih ettikleri görülmektedir. Eğitim durumu lise veya üniversite olan bireylerin çoğu ise pop müzik dinlemeyi tercih ettiklerini belirtmiştir. Okuma yazma bilmeyen (bu bireylere anket soruları, şahsen okunarak yanıtlandırılmıştır) dinleyicilerin büyük çoğunluğunun ise arabesk /fantezi müzik türünü dinlemeyi tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Eğitim düzeyi yüksek lisans veya doktora olan katılımcıların çoğunlukla Türk halk müziği türünde müzikleri dinlemeyi tercih ettikleri görülmektedir. Yani Bourdieu temelinde bakıldığında, eğitim seviyesi benzer olan bireyler, benzer müzik türlerini tercih etmişlerdir. Bu duruma göre eğitim seviyesi yüksek bireylerin ve ilkokul-ortaokul mezunu bireylerin kültürlerini yansıtan müzik türlerinden kopamadıklarını, özlerine dair melodileri benimsedikleri sonucuna varılırken, lise ve üniversite mezunu bireylerin daha çok popüler olan müzik türü ile ilgilendikleri görülmektedir.

Katılımcıların gündelik hayatlarında müzik dinleme aracı olarak en çok cep telefonlarını tercih ettikleri görülmektedir. Gelişen teknoloji ve akıllı telefona sahip olan katılımcı sayısının fazlalığı göz önünde tutulduğunda bu sonuç mantıklı görünmektedir. Örneklem grubu ağırlıklı olarak müziksel tercihinde hiç kimseden etkilenmediğini söylese de, müzik tercihlerinin çevrelerindekiyle benzerliği sorulduğunda “çoğunlukla” ve “bazen” gibi yanıtların fazla oranda olması, müzik tercihi ile bireyin içinde bulunduğu çevre arasındaki ilişkinin var olduğuna işaret etmektedir. Maddi durumunu yoksul olarak nitelendiren katılımcıların çoğu yıllardır almadığını belirtse de, çoğunun albüm satın almak için bütçe ayırdıkları saptanmıştır. Maddi durumunu zengin olarak nitelendiren katılımcıların ise en az ayda bir defa albüm satın alma oranlarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde; maddi durumunu yoksul olarak nitelendiren katılımcıların büyük çoğunluğu yılda en az bir defa da olsa konserlere katıldığını belirtirken, maddi durumunu zengin olarak nitelendiren katılımcılar ayda en az bir defa gibi bir sıklıkla konserlere katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu durumda

ekonomik anlamda avantajlı grubun, ücretli müzik etkinliklerine ya da müzik ürünlerine ayırdıkları vakit ve bütçenin daha fazla olduğu görülmektedir.

Tüm bu sonuçlar doğrultusunda bireyin müzik tercihinde bulunurken, içinde bulunduğu sosyal çevreden ve hali hazırdaki ekonomik durumundan etkilendiği ortaya çıkmaktadır. Sosyo-ekonomik statü ile kültürel beğeniler arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Gerek Bourdieu'nün toplumsal tabakalaşmadaki belirlediği kriterler (eğitim, ekonomi, meslek gibi) gerekse araştırmada sosyo-ekonomik statü belirlemek aracılığıyla eklenen kriterler (cinsiyet, yaş, medeni durum gibi) odağında, katılımcılardan müzik tercihleri ile alakalı elde edilen veriler doğrultusunda, aynı eğitim düzeyine, mesleğe, cinsiyete, maddi duruma, yaşa sahip bireylerin, müzik tercihlerinde benzer eğilimler gösterdikleri sonucuna varılmıştır. Toplumsal aidiyetlerin bireyin sosyo-ekonomik statüsünde belirli olduğu görülmüştür. Buradan hareketle, bireyin öznel olarak kendisinde var olduğunu zannettiği beğeni ve tercihler arasında müzik tercihinin, aslında üyesi olduğu sosyal sınıflar aracılığıyla edindiği görülmektedir. Tüm bu veriler ışığında denilebilir ki; Bourdieu'nün toplumsal sınıf aidiyetleri ile kültürel tercih etkisi, Türkiye'de Bolu ili özelinde kendini göstermektedir.

KAYNAKÇA

Aydın, A.R. (2009). İnanma İhtiyacı ve Dini Ritüellerin Psikolojik Değeri. *Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi*, 4(3), 87-99.

Aydın, M. (2011). *Güncel Kültürde Temel Kavramlar*, İstanbul: Açılım Kitap.

Biber Öz, N. (2001). İnsan Kültürünün Gelişiminde Müzik Eğitiminin Önemi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(14), 101-106.

Bourdieu, P. (2015). *Ayrım Beğeni Yargısının Toplumsal Eleştirisi*, Ankara: Heretik Basın.

Bozkurt, V. (2011). *Değişen Dünyada Sosyoloji* (6. Baskı). Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.

Doğan, İ. (2010). *Sosyoloji Kavramlar ve Sorunlar* (10. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Edinsel, K. *Habitus, “Sermaye” ve Toplumsal Sınıflar* (<https://dusunbil.com/author/kerim-edinsel/>, 29.07.2019 tarihinde erişildi).

Eğitim Bir Sen, *Yüksek Öğretime Bakış İzleme ve Değerlendirme Raporu 2018*, Ankara: 2018.

İmİK,Ü. (2007).*Sosyal Statünün Müziksel Beğeniye Etkileri*. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kalaycıoğlu, S., Çelik, K., Çelen, Ü. ve Türkyılmaz, S. (2010). Temsili Bir Örneklemde Sosyo-Ekonomik Statü (SES) Ölçüm Aracı Geliştirilmesi: Ankara Kent Merkezi Örneği. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 183-220.

Kaplan, A. (2013). *Kültürel Müzikoloji* (3. Baskı). İstanbul: Bağlam Yayıncılık.

Kuyucu, M. (2016). Theodor W. Adorno'nun Perspektifinden Popüler Türk Müziğinde Standartlaşma Sorunsalı. *TRT Akademi*, 1(1), Eğlence Endüstrisi Sayısı, 188-208.

Küçüköncü, Yılmaz (2005). "Müzik Eğitiminde Kullanımı Bakımından Türk Halk Müziğinde Çocuk Ezgileri", *Genel Müzik Eğitiminde Geleneksel Müziklerimiz Sempozyumu*, VAN, TÜRKİYE, 4-6 Mayıs 2005, cilt. 2, 179-200.

Odabaşı, F. (2006). Dil-kültür Bağlamında Müzik Dili ve Bunun Sosyal Bütünleşmedeki Yeri. *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 14, 237-258.

Ritzer, G. (2011). *Modern Sosyoloji Kuramları* (çev. H. Hülür). Ankara: Deki Basım Yayım.

Sağır, A. Öztürk, B. (2015). Sosyolojik Bağlamda Müzik ve Kimlik: Karabük Üniversitesi Örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (2), 121-154.

Ünal, A. Z. (2017). Bourdieu'nün Tabakalaşma Teorisi Bağlamında Üst Sınıftan Alt Sınıfa Doğru Hayat Tarzı Tahakkümü. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(49), 380-388.



EKLER

EK-1: ANKET SORULARI

Bu anket; Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Bölümü, Sosyoloji Anabilim Dalı'nda sürdürmekte olduğum “Bolu İli Geneline Sosyal Statünün Müziksel Tercihe Etkisi” isimli yüksek lisans tez çalışmasına veri oluşturmak amacı ile düzenlenmiştir. Anket sorularına verilecek yanıtların gerçekliği çalışmanın sonuçlarını doğrudan etkileyeceği için oldukça önemlidir. Anket cevapları gizlilik ilkesine bağlı kalınarak değerlendirilecektir. Katkınız için teşekkürler.

1) Cinsiyetiniz?

☐ Kadın ☐ Erkek

2) Yaşınız?

☐ 16-23 ☐ 24-29 ☐ 30-39 ☐ 40-49 ☐ 50-59 ☐ 60 +

3) Eğitim durumunuz?

☐ Okuryazar değil ☐ İlköğretim ☐ Lise ☐ Üniversite ☐ Yüksek lisans/

Doktora

4) Mesleğiniz?

☐ Memur ☐ İşçi ☐ Serbest Meslek ☐ Küçük Esnaf ☐

Tüccar

☐ Çiftçi ☐ Ev Hanımı ☐ Emekli ☐ Öğrenci ☐

İşsiz

☐ Diğer

5) Medeni durumunuz nedir?

☐ Evli ☐ Bekâr ☐ Boşanmış

6) Evinizde kaç kişi yaşıyor?

☐ Yalnız ben ☐ 2 kişi ☐ 3 kişi ☐ 4 kişi ☐ 5 Kişi ☐ 5 kişi ve fazlası

7) Ailenizde sizin dışınızda kaç kişi çalışıyor?

☐ Başka çalışan yok ☐ 1 kişi ☐ 2 kişi ☐ 3 kişi ☐ 4 kişi ve fazlası

8) Ailenizin aylık geliri ne kadardır? (Türk Lirası)

☐ 500 den az ☐ 501–1500 arası ☐ 1501–2500 arası ☐ 2501–5000 arası

☐ 5000-10000 arası ☐ 10000+

9) Şu an oturduğunuz evin durumu nedir?

() Size ait () Lojman () Kira

10) Maddi durumunuzu nasıl değerlendiriyorsunuz?

() Yoksul () Orta Halli () Zengin

11) Hayatınızın büyük bölümünü aşağıdaki yerleşim birimlerinden hangisinde geçirdiniz?

() Köy () Kasaba () İlçe () Şehir () Büyükşehir

12) Okuduğunuz ilk ve orta dereceli okullar için genel olarak ne söylenebilir?

() Köy ya da kasaba okulları () Şehir merkezindeki devlet okulları () Özel okullar

13) Ne sıklıkla müzik dinlersiniz?

() Her fırsat bulduğumda () Sadece yolculuk yaparken
() Ders çalışırken / iş yaparken () Yalnız kaldığım zaman
() Radyoda/ Televizyonda denk geldikçe () Müzik dinlemek aklıma bile gelmez

14) Dinlemeyi en çok sevdiğiniz yerli (Türkçe sözlü) müzik türü/türleri hangisidir/hangileridir? İlk 3 yerli müzik tercihinizi en çok sevdiğiniz türden aza doğru sıralayınız.

1.....

2.....

3.....

15) En sevdiğiniz yerli müzisyenler/şarkıcılar hangileridir? İlk 3 müzisyen/şarkıcı tercihinizi en çok sevdiğinizden aza doğru sıralayınız.

1.....

2.....

3.....

16) Yabancı müzik dinler misiniz?

() Her zaman dinlerim () Bazen dinlerim () Nadiren dinlerim () Hiç dinlemem

(Bu soruya yanıtınız “her zaman dinlerim”, “bazen dinlerim” veya “nadiren dinlerim” ise 17. sorudan devam ediniz; “hiç dinlemem” ise 19. Soruya geçiniz)

17) Dinlemeyi en çok sevdiğiniz yabancı müzik türü/türleri hangisidir/hangileridir? İlk 3 yabancı müzik tercihinizi en çok sevdiğiniz türden aza doğru sıralayınız.

1.....

2.....

3.....

18) En sevdiğiniz yabancı müzisyenler/şarkıcılar hangileridir? İlk 3 müzisyen/şarkıcı tercihinizi en çok sevdiğinizden aza doğru sıralayınız.

1.....

2.....

3.....

19) Dinlediğiniz yerli ya da yabancı müzik çeşitlerini seçerken en çok neye dikkat edersiniz?

() Kulağa hoş gelmesine () Popüler olmasına () Sanatsal değerine () Sözlerine
() İcra eden kişiye

20) Günlük hayatınızda en çok nereden müzik dinlersiniz?

() CD'den () Radyodan () Televizyondan () Telefondan
() Bilgisayardan () MP3 Player'dan

21) Müziksel beğeninizin oluşmasında sizi en çok kimin etkilediğine inanıyorsunuz?

() Ailemin () Arkadaşlarımın () Akrabalarımın () Hiç kimse

22) Müziksel beğeniniz, çevrenizdeki kimselerle benzer özellikler gösteriyor mu?

() Hayır () Bazen () Çoğunlukla () Hepsiyle

23) Herhangi bir müzik aleti çalıyor musunuz?

() Çalıyorum () Çalmıyorum () Çalmıyorum ama çok isterim
(Yanıt “çalıyorum” ya da, “çalmıyorum ama çok isterim” ise 24. sorudan devam ediniz; “çalmıyorum” ise 25. soruya geçiniz.)

24. Hangi alet(ler)i çalıyorsunuz/hangi alet(ler)i çalmak isterdiniz?

1.....

2.....

3.....

25) Hayatınızda hiç müzik kasedi ya da CD'si satın aldınız mı?

☐ Evet ☐ Hayır

(Yanıtınız “evet” ise 26. Sorudan devam ediniz; “hayır” ise 29. sorudan devam ediniz.)

26) İlk müzik albümünüzü (kaset, CD) kaç yaşında satın almıştınız?

☐ 16-23 ☐ 24-29 ☐ 30-39 ☐ 40+

27) Bu albüm hangi müzik türündeydi?

☐ Halk müziği/Türkü ☐ Arabesk/Fantazi ☐ Pop ☐ Türk sanat müziği

☐ Dini-Tasavvufi ☐ Özgün müzik ☐ Rock/Metal ☐ Rap
☐ Blues/Caz ☐ Klasik müzik ☐ Dünya müziği ☐ Diğer

28) Hangi sıklıkla müzik albümü satın alırsınız?

☐ Ayda en az bir ☐ Yılda en az bir ☐ Yıllardır almıyorum

29) Hayatınızda hiç internetten MP3 şarkı ya da albüm satın aldınız mı?

(Yanıtınız “evet” ise 30. Sorudan devam ediniz; “hayır” ise 32. sorudan devam ediniz.)

30) Bu şarkı ya da albüm hangi müzik türündeydi?

☐ Halk müziği/Türkü ☐ Arabesk/Fantazi ☐ Pop ☐ Türk sanat müziği
☐ Dini-Tasavvufi ☐ Özgün müzik ☐ Rock/Metal ☐ Rap
☐ Blues/Caz ☐ Klasik müzik ☐ Dünya müziği ☐ Diğer

31) Hangi sıklıkla internetten MP3 şarkı ya da albüm satın alırsınız?

☐ Ayda en az bir ☐ Yılda en az bir ☐ Yıllardır almıyorum

32) Hayatınızda hiç ücretli bir konsere/müzik dinletisine gittiniz mi?

☐ Evet ☐ Hayır

(Yanıtınız “evet” ise 33. Sorudan devam ediniz; “hayır” ise anketi sonlandırınız.)

33) Hayatınız boyunca kaç konsere gittiniz?

☐ 1 ☐ 2-5 arası ☐ 5'ten fazla

(Yanıt “5'ten fazla” ise 34. Sorudan devam ediniz; “1” ya da “2-5 arası” ise 35. Soruya geçiniz.)

34) Hangi sıklıkla bir konsere/müzik dinletisine gidirsiniz?

☐ Ayda en az bir ☐ Yılda en az bir ☐ Yıllardır gitmiyorum

35) Gittiğiniz konserlerdeki müzik hangi tür(ler)de(ydi)?

- ☐ Halk müziği/Türkü ☐ Arabesk/Fantazi ☐ Pop ☐ Türk sanat müziği
☐ Dini-Tasavvufi ☐ Özgün müzik ☐ Rock/Metal ☐ Rap
☐ Blues/Caz ☐ Klasik müzik ☐ Dünya müziği ☐ Diğer



EK-2: ETİK KURUL ONAYI

Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kurulu

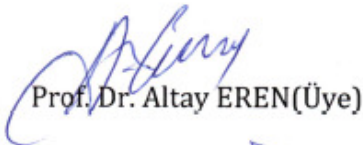
Buket YILDIRIM
 Abant İzzet Baysal Üniversitesi
 Sosyal Bilimler Enstitüsü
 Sosyoloji ABD

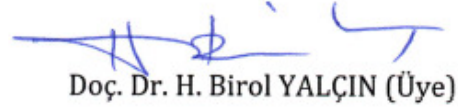
Sayın Buket YILDIRIM,

“Bolu İli Geneline Sosyo-Ekonomik Statünün Müzik Tercihlerine Etkisi”
 konulu araştırmanız ile ilgili olarak Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimlerde İnsan Araştırmaları Etik Kuruluna yapmış olduğunuz başvuru (Protokol NO. 2018/100) kurulumuzun 08.05.2018 tarihli ve 2018/05 toplantısında değerlendirilerek etik olarak uygun bulunmuştur. Bilgilerinize sunarız.


 Prof. Dr. Hamit COŞKUN (Başkan)


 Prof. Dr. Mehmet ERYİĞİT (Üye)


 Prof. Dr. Altay EREN (Üye)


 Doç. Dr. H. Birol YALÇIN (Üye)


 Doç. Dr. Seval ALKOY (Üye)


 Doç. Dr. Abdullah DURAKOĞLU (Üye)

Av. Zuhal Demirci (Üye)

